

1
/
/
2
21
23
14

1718.

17. Hoffmannus, Fridericus: De exoribus circa venena vul-
geribus.
18. Hoffmannus, Fridericus: Dissertatio inaug. medica, dif-
ficultates in medicina arduenda recensens.
19. Hoffmannus, Fridericus: De febre purpurata maligna.
20. Hoffmannus, Fridericus: De diabetica sacrae scripturae
medicina.
- 21^{a, 2^a} Ludovig, Jo. Petr.: De prerogative investiturae
- 22^{a, 6^a} Ludovig, Jo. Petrus: Differentiae juris Romani et
Germanici de dignitate curii . . . respondent
3 Sampl. 1718 - 1741
- 23^{a, 6^a} Ludovig, Jo. Petrus: De praescriptione novagenaria
3 Sampl.
- 24^{a, 6^a, 2^a} Marcov, Fr. Jac.: De originibus officinarum chelicorum
L. R. J. 5 Sampl. 1718, 1728, 1739 - 1744

174
17. Hofmann, Christian: Die Geschichte der
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200

NOBILITET
ENTER

ORATIONE INAUGURALI PUBLICA

PROFESSOR

FRANCO

NICOLAYS HIERONYMVS
GYNDLINGVS etc.

ORATIONIS POTENTISSIMO BORYNSTAE
ACADEMIAE IN HONOREM ET BENEFICENTIAM
ACADEMIAE PUBLICAE PROFESSOR
ORDINARIUS

PROFESSOR

PRO LICENTIA

ACADEMIAE PUBLICAE BORYNSTAE

IOANNE WOLFFVS Baitel

FRANCO

PRO LICENTIA

1718 16/10/1718
AN
**NOBILITET
VENTER?**

DISSERTATIONE INAUGVRALI IVRIDICA

DISQVIRENT

PRÆSES

**NICOLAVS HIERONYMVS
GVNDLINGIVS** Ict.

SERENISSIMO ac POTENTISSIMO BORVSSIAE
REGI A CONSILIIIS INTIMIS ET ECCLESIASTICIS
IVRIS NATVRAE ac GENTIVM PROFESSOR
ORDINARIVS

ET

RESPONDENS AVCTOR

PRO LICENTIA

AC SVMMIS IN VTROQVE IVRE HONORIBVS

CONSEQVENDIS

II. KALENDAS OCTOBR. cIo 1o cccxviii.

H. L. Q. C.

IOANNES IACOBVS Beuttel

MARPACENS. WÜRTTENB.

HALÆ MAGDEBVRGICÆ,

Typis CHRISTIANI HENCKELII, Acad. Typogr.

AN
NOBILITET
VENTER
DISSERTATIONE IN VERRALVIDIA

DE
PARRIS

NICOLAUS HIERONYMVS
GYNDAIVS
REINISIMO AC PONI FISSIMO BOVVSIAE
GONIA GONIA FISSIMO AC PONI FISSIMO
LOUIS NATIVVS GONIA FISSIMO AC PONI FISSIMO

Respondens Auctor

PRO LICENTIA
KUNIAE FISSIMO AC PONI FISSIMO

COVANDIA

REINISIMO AC PONI FISSIMO

IOHANNES JACOBVS SMIA

REINISIMO AC PONI FISSIMO

Typ. Gouernm. in Gouernm. T.

* * *

*

CONSPECTVS DISSERTATIONIS.

PROOEMIUM.

§. I. II. III. IV. *Thema, methodum, definitionem ventris & nobilitatis continet.*

CAP. I.

DE

NOBILITATE ROMANORVM.

§. I. §. II. *Apud Romanos nobilitas stirpis distinguenda est a nobilitate honorum.* §. III. *Romulus patres, seu patricios instituit.* §. IV. *Cur dicti patricii? Patricii maiorum minorumue gentium* §. V. *Claritas & antiquitas generis differant.* §. VI. *Plebeix familie admixte ad honores: unde nobilitatis nona facies.* §. VII. *Nobilis unde? Quinam gesti Magistratus nobilitatem pepererint?* §. VIII. *Homines veteres, &*

);(

110-

CONSPECTVS DISSERTATIONIS

novi. Nobilitas maior, minorue. §. IX. Stirpe antiqua ortos Romani non etiam appellabant nobiles. §. X. quamvis auctores classici non semper loquantur accurate. Quid patriciæ gentis nobilis? §. XI. Ordo equestris: eius dignitas. Equitum differentia. Equites splendidi, magni. §. XII. Plebis definitio ab Attio Capitone structa defensa ac liberata a Lipsii obiectionibus. Varia de Romana nobilitate & equestri ordine distinctus, atque vulgo fit, proposita. §. XIII. & exemplis illustrata. §. XIV. Disquisitio de adscititia Romanorum nobilitate. §. XV. Nobilitas imaginum, seu honorum neque lege neque senatus consulto, neque rescripto poterat acquiri. §. XVI. Quid sit apud Ciceronem beneficio Quiritium imagines familiæ consequi? §. XVII. Nobilitas stirpis privilegio sæpe dabatur. §. XVIII. etiam feminis nobilitatis iura. §. XIX. Patricia dignitas collata Theodoræ Augustæ. §. XX. Quin Imperatores abiectionibus feminis interdum nobilitatis ornamenta permittiebant. §. XXI. Explicatur lex 4. ff. de iure aureorum annulorum. Annulus non semper erat insigne nobilitatis. παραρρήματα in explicatione huius legis Virorum doctorum Pancirollus laudatur.

CAP. II.

DE

NOBILITATE GERMANORVM.

§. I. Germanorum ordines Nobilitatis. Quid sit Tacito princeps? §. II. Saxonum ordines non differunt ab ordinibus, quos senat Tacitus. Hertii dissensus. §. III. Lassi apud Nitardum quid? vocabuli huius etymologia. Varia de vocibus: Laudemium, Loß, Lot, Losung. §. IV. Lassi serviles. Nithardus, Eginhardus, Adamus Bremensis conspirant cum Tacito, neque hic contrarius est illis. De Francorum nobilium ordinibus. H. Val-

CAP. II. DE NOBILITATE GERMANORVM.

lesti & Herii opinio sub examen reuocata. Illustris Thomasius defensus. §. V. Domini, Drudi, Barones ordine ab ingenuis & caballariis diuersi. Druthin. Drothning. §. VI. Quod testimonis probatur. Farones, Barones quid? §. VII. Vertotus laudatur. §. VIII. Nobilitas imaginum Francis Germanisque incognita. §. IX. Ad munera regni publica domini perueiebant: ingenui seruitiis bellicis destinabantur: vniuersi interea milites. §. X. Sacerdotum nobilitas. §. XI. Cur nobiles delecti? Pontificis Romani insidie. §. XII. Qua ratione iis obuiam itum? Difficultas probandi auos proavosque. §. XIII. Langobardorum nobilitas minus tersa. §. XIV. Vasallorum ordines apud Langobardos explicati noua ratione. §. XV. Nobilitatis Germanicæ purioris decrementum, eiusque causæ. §. XVI. Cautiones veterum nobilium contra nouos. §. XVII. Diplomaticæ nobilitas.

CAP. III.

COMPARATIO ROMANI GERMANICIQVE IVRIS RESPECTV NOBILITATIS MATERNÆ, SEV QVÆ EST A VENTRE.

§. I. Comparatio generalis nobilitatis Romanæ & Germanicæ. §. II. Romani cauebant in aristocratiâ, ne promiscua patriciis plebeiisque forent matrimonia. Hinc femina, quæ enupsit, omnem dignitatem amittebat. §. III. Canuleius Tribunus plebis contraria rogatione tollebat legem Decem virorum. Vnde varie de nobilitate quæstiones enatæ. §. IV. Hinc patriciæ viris plebeiis nuptæ non amplius amittebant dignitatem; sed in-

CONSPECTVS DISSERTATIONIS

super participes fiebant splendoris maritalis. *Ara pudicitiae plebeiae & patriciae.* §. V. *Cur de materno genere gloriarentur Romani?* §. VI. *Confutatur eorum error, qui Romae maternum nobilitasse genus sibi persuadent.* §. VII. *Vera causa, quare a Viris feminae Romanae acciperent nobilitatem, eiusque insignia. Domus mariti. Deductio in domum. Scaeuola l. 66. s. 1. de donat. inter. V. & U. explicatus.* §. VIII. *Vnde Senatorum filiae & uxores clarissimae effectae?* §. IX. *Quomodo iidem hunc titulum honoremque perdididerint?* §. X. *Imperatorum in ferendis legibus de inaequalibus nuptiis inconstantia.* §. X. *Confusio doctorum nobilitatem & ingenuitatem miscentium.* §. XI. *Num soli Senatores clarissimi? Locus Aëlii Lampridii expositus.* §. XII. *An equiti nupta manserit clarissima? Martialis epigramma XVII. lib. V. Cistifer quid?* §. XIII. *Denubentes restituta nonnunquam in integrum.* §. XIV. XV. XVI. XVII. *Feminarum liensum, Delphensium, Ponticarum privilegia male ad maternam nobilitatem probandam accommodantur: quod copiosius ostenditur. Honores municipiorum etiam a Senatoribus Romanis retenti. Lex 23 ff. ad Municipalem in luce constituta.* §. XVIII. *Barvoli & Iasonis error de nobilitate mulierum marito imputanda. Uxores Romanae non sunt cognominate a maritis. Th. Reinesii hallucinatio.* §. XIX. *Vlpiani fragmentum de filiis naturalibus matrem sequentibus.* §. XX. *Paris in connubio prerogatiua variis excaussa.* §. XXI. *In quo naturales liberi sequerentur matrem? Guilielmus Douiatius laudatus. Liberi naturales diu neglecti in Romanorum legibus. Eorum appellatio notanda.* §. XXII. *Ostensum, Vlpianum non loqui de nobilitate sed libertate, ac ingenuitate; non de civilibus, sed naturalibus.* §. XXIII. *Nobilitas ad aduentitia & ciuilia, non naturalia pertinet. Fran-*

ci-

CAP. III. COMPARAT. ROMANI GERM. IVRIS RESP. NOB. & C.

cificus Amaya laudatus. §. XXIV. Contrariam opinio-
Sanctius inetur: qui confutatur copiose. Inconcinna senten-
tia, feminam nobilem extra matrimonium gignere nobilem.
Potius talis femina apud Romanos maculosa fiebat: stuprum
in femina nobili punitum. Ea non potuit esse concubina.
§. XXV. Etiam patricie impudice infames fiebant Ciceronis,
locus lib. III. de Natura DEORUM cap. 18. de DEa DEum
generante expositus. Odium Iustiniani in nobis spuriosque
personarum illustrium. Spuri nec agnationem, nec cognatio-
nem habebant. Observatio singularis de patriciis a plebeio ado-
ptatis; & feminis patriciis propudiose viuentibus. §. XXVI.
Etiam liberi ab utroque parente nobili extra matrimonium ge-
nerati sunt ἀπ' ἀτρωτες. Nec legitimitati fiebant nobiles. §. XXVII.
Sed potest tamen lege civili stabiliri, ut ob maternum genus
nobiles fiant liberi. Origo opinionis contrarie. §. XXVIII.
Germani paria voluerunt esse coniugia. Saxonum acerbitas
ab Egimberto auimaduersa. Saxonum Respublica olim fere
aristocratica. §. XXIX. Franci ingenuas mulieres seruis se-
iungentes seruituti addicebant. §. XXX. Allemanni prolem.
Langobardi & Burgundi Saxonum seueritatem imitabantur.
Quare confutantur negantes, nobilitatem stirpis, qualis
Germanorum erat, posse extinguere. §. XXXI. Matrimonia Ger-
manorum seuera. Vxor ad maritum tota se componebat: ab
eo omnia habebat, expectabatque. §. XXXII. Campanarum mu-
lierum in Francia priuilegium non probat, ventrem nobilitate.
Quando inualuisse credatur? §. XXXIII. In reliqua Gallia
aliud obinet: immo Campanorum priuilegium non amplius in
usu est. §. XXXIV. Præsumpta opinio de Germanorum vera
& naturali nobilitate clare refellitur. §. XXXV. §. XXXVI.
Distinctio inter nobilitatem & splendorem nobilitatis denuda-
tur,

ur. §. XXXVII. Naturalis nobilitas est incomprehensibilis. Iureconsultorum quorundam error logicus insignis. §. XXXVIII. Opinio Doctorum de nobilitate stirpis permanente & indelebili inepta, simul ac ridicula. §. XXXIX. Eorum repugnantia. §. XL. Maternum genus etiam Germani in nobilitate respiciunt. §. XLI. Quare hoc fiat, factumque sit? §. XLII. Negatur de cetero, maternum genus dimidium nobilitatis effere. §. XLIII. §. XLIV. quamvis paterna stirps inde aliquid laudis & gloria accipiat. Quod exemplis declaratur. §. XLV. Contra dicentes pragmaticos insectantur sine causa; cum ipsis nullo modo fauceat usus. §. XLVI. Vxor plebei mariti conditionem in Germania sequitur; nobilitatemque amittit: ergo plebeios generat, non nobiles. §. XLVII. Nobilis femina spurii viles sunt. Regum filii naturales aliquid præcipui habent. Vera illius rei causa. §. XLVIII. Vtrumque copiosus demonstratur. Spurii in feudis reiecti, & regni publicis muneribus §. XLIX. etiam in feudis femineis atque hereditariis. Occultati. Quare secunde Maximiliani I. nuptiæ displicuerint Electoribus aliisque. Num Christus a matre nobilitatem adeptus sit? Exploditur huius argumenti applicatio. Quamobrem feminarum in Iudaeorum genealogiis mentio fiat? §. LI. Num imminuatur nobilitas feminae Principis Comiti & Reginae Principi nubentis? §. LII. Quod distinctus explicatur. Principum ordo virum sit distinctus ab ordine Dominorum? quod negatur, hincque variae quaestiones deciduntur. §. LIII. & imprimis ostenditur, non amittere, aut imminuere tales feminas nobilitatem suam, quam diu alicui nubunt sui ordini. §. LIV. quod secus, si iungatur Equiti. §. LV. An mulier equestri generis doctori, aut noue nobilitate, aut Ministro in auctoritate constituto sociata denubat?

PRO-

PROOEMIUM.

§. I.

Noli existimes, nos de nobilitate in genere multa conuasaturos: deinde de ventre & ratione ob quam hoc vocabulo simus vsi, dicturos plura. Est quidem methodus hæc admodum frequens, sed, nostro iudicio, nimis proletaria, &, quia alienis locum relinquit, ab ineptia haud procul remota.

§. II.

Tu dic, aut dictum tibi puta, nobilitare nobis sonare, aliquem participem nobilitatis efficere, & ventrem significare mulierem stilo iureconsultorum.

A

§. III.

§. III.

Nobilitas vero eminentiam ac prærogati-
uam personalem innuit in ciuitate, quam pro-
pterea non definimus absolute, quia pro arbitrio
sæpe diuitiis, sæpe fortitudini, raro virtuti & sa-
pientiæ, ac sæpe sapius denique, nescio, cui rei
superstruitur.

§. IV.

Quocirea regionis consuetudinem, Germa-
niæque potissimum, vbi vitam agimus sumtoque
calamo scribimus, morem censemus circumspi-
ciendum. Quem finem, vt tanto certius adse-
quamur, aliqua de Romanorum institutis præ-
mittenda sunt, partim, vt falso tradita perspicue
cognoscantur, partim, vt confusionis non se-
rendæ fons, qua doctorum decisiones pleræque
scatent, hac in causa omnibus ostendatur. Ce-
tera velut a scopo nostro abluentia missa faci-
mus.

CAP. I.

DE

ROMANORVM NOBILITATE.

§. I.

Igitur primo loco ea, qua fieri potest, breuitate mo-
nemus, obseruasse plerosque, non fuisse Romanis nobi-

nobiles, nisi qui exercuissent Magistratum, & ab his essent prognati, aut cum iis arctissime coniuncti. In qua obseruatione aliquid contineri veritatis, diffidendum non est: Sed sunt tamen addenda luculentiora, non animaduersa omnibus & intellecta, non etiam rite perpenſa vniuersis.

§. II.

Distinguebant namque initio Romani *sanguinis* præstantiam a nobilitate *honorum*. Illa a patria æstimabant, & ciuitate cum maxime Romana, quæ omnium erat præstantissima. Quare qui stirpem in ea habebant antiquissimam, illi sane censebantur præcipui ac primarii. Hinc operæ pretium indagare, quoniam in illa stirpes antiquissimæ?

§. III.

Et notum est, Romulum in duas partes vniuersum populum distribuisse. Nam qui genere, opibus, potentia, auctoritate plurimum possent, rerumque gestarum gloria excellerent, eos, vti Auctor præfationis nobilissimus loquitur, quam libello de familiis Romanorum Antonii Augustini videmus præmissam, *Senatores* constituit & PATRES honoris asque virtutis causa appellauit, reliquos vero, qui rebus omnibus inferiores essent, egentes & inopes, plebeios: illos rempublicam administrare, magistratus gerere, auspicia sacra obire: hos agros colere; & questuosus artibus operam dare: illos patronos hos clientes esse voluit. Testes ex antiquioribus hic nominata liceret Dionysium Halicarnassicum & Plutarchum, scriptores probatæ fidei, si foret quisquam, qui in clarissima luce hac de re dubitaret.

A 2

§. IV.

§. IV.

Patres illi, si *Liuius* fides, vocabantur, quod Patrem cire possent; si *Dionysio*, quod aetate & generis splendore cæteris anteirent. Vtrumque nostræ non obest opinioni. Sat est, PATRES dictos PATRICIOS, & centum Senatores PATRES. Ab his qui originem duxere, ut *Iunii*, *Valerii*, *Fabii*, *origine* Patricii erant; cæteri, qui vel ab subsequenti Regibus, vel Senatus consulto, vel lege lata deligebantur *cooptatione* tales sunt effecti. Id exploratum, patricias familias in maiorum & minorum gentium classes fuisse distinctas. Iterum enim *Liuius* auctor est, eos quos *Romulus* cum ceteris Regibus, usque ad *Tarquinius Priscum* legerant, Patricios maiorum gentium, quos vero *Brutus*, minorum gentium; sed Patres tamen, seu Patricios (*) *ob similitudinem curæ*, *Velleio* teste, appellatos esse. Nec male arguunt, qui postremis Patrum conscriptorum nomen induunt, conscriptorum, inquam, in Senatum novum: qua de re Festus consulendus in voce *conscripsi*.

§. V.

Ex quo prorsus patere arbitror voce nimis præcipiti adseuerari, Romanos ortum sanguinis neglexisse. Rectius agunt, qui inter *claritatem & antiquitatem* aliquid differentiæ constituunt. *Antiquitas* ad genus, & sanguinem

(*) Sunt, qui maiorum gentium Patricios patres, minorum Patricios appellatos autumant; idque innuere voculam diminuentem; sed vix est, ut ad hanc differentiam veterum attenderit quisquam.

nem pertinet; *claritas* ad gestos in Republica honores.

§. VI.

Etsi enim reliquæ, præter Patricias, familiæ plebeïæ & abiectæ prima illa ætate erant; postea tamen, ubi mutata quadantenus reipublicæ facies, ubi connubia, sacra, auspicia cum plebeiis sacratis sunt communicata legibus, ubi fasces, sellas curules, triumphos eadem sunt adeptæ, ubi in administratæ Reipublicæ gloriam & laudem admittæ, multæ sane ea ratione effectæ sunt nobiles ac claræ.

§. VII.

Nobilis à noscendo dicitur, estque ea vox τῶν μὲν σῶν, sumiturque in peiorem partem & bonam. Hoc loco nobilis honestum continet, honestas honores ponit, honores imagines generant, quoque plures & ex consequenti antiquiores, eo clarior apparebat familia, eo speciosior videbatur nobilitas, si in atriis, ubi maiorum erant imagines, ongo hæ censerentur ordine, & Consulum, & prætorum ostenderent vultus, aut etiam Dictatorum, Censorum, Triumphalium. Inferiorum etenim, Quæstorum puta, aut Tribunorum, aut Ædilium, etiam Curulium, rationem in familiæ nobilitate censenda vix ullam Romanos habuisse rationem iam Henricus Dodwellus (*) animaduertit, nisi qua viam sternebant ad magistratus maiores.

§. VIII.

Quibus rite perpenfis nullo nunc negotio intelligitur

A 3

(*) Prælect. III. ad Spartiani Hadrian. p. 201.

gitur *veterum* & *novorum* hominum appellatio. Qui enim primi talibus honoribus conuestiebantur, novorum, & qui ab his profati *veterum* paulatim nomen consequiebantur. Tantum maiorem ad nobilitatem accessionem notes factem, quo plura simul conspicerentur in imaginibus insignia triumphalia, easque familias vifas clariores, quæ rebus gestis, victoriis & honoribus essent cumulatiores: vtut Senatores ad vnum omnes, Augusto ordinante, censebantur clarissimi & consueto hoc elogio ornabantur aliquandiu vniuersi.

§. IX.

Quod in recentiorum libellis confusionem peperit, hoc est. Non animaduvertebant illi Patriciorum & Nobilium diuerfas distinctasque notas. Quem enim nos vulgo nobilem dicimus, generoso sanguine, veterinamque prosapia ortum: hunc Quirites proprie non nominabant nobilem, sed Patricium, sicuti nobilitate donatos dicebant traductos, allectos & cooptatos ad Patriciatum. Id dudum Iacobus Curtius *Tóm. I. Coniecturarum cap. XXIX.* perdocte obseruat, dignus auctor, qui Iureconsultorum manibus assidue teratur, ne separanda misceant, compingantque in vnum seiuncta.

§. X.

Scio equidem, auctores veteres non adeo fuisse exquisitos, vt eam differentiam obseruarent semper & omni loco. Ipse Lilius *Lib. VI. cap. extr.* pro patriciis saepe dicit nobilitatem. At loquitur sermone vulgari, & suo recepto. Nam sicuti Nobiles in primariis numerabantur Viris; ita Patricii omnibus antecundo plebeios longo post se intervallo relinquebant. Solum
id

id obseruabatur discriminis, quod plebei etiam essent nobiles, nemo autem ex plebe Patricius: quamuis Patricii munerum publicorum causa atque imprimis Ciceronis æuo, nonnunquam transirent ad plebeios. Unde in eam opinionem adducor, sequiori ætate aut nobiles patriciæ a nobilibus gentis plebeicæ fuisse discretos, aut nobilitatem, quæ honoribus fulcitur, cum patricia prosapia aliquando inueniri coniunctam. Quod forte eodem recidit. Nam si coniuncta fuit, colligitur certe, fuisse eam per se discretam, quia demum iungebatur. Saltem apud Sallustium B. I. cap. C. inuenio *Sallam patriciæ gentis nobilem*: tamen non nescio eradi vocabulum *nobilis* a Criticis quibusdam, maxime cum *Seruius Grammaticus* eam non recitet. Verum tamen memor sum obseruationis Perizonianæ in animaduersionibus historicis cap. XI. p. 371. *Verum enim vero documento, inquit, hæc sint, ut sunt clarissima, quam inanis & vana sepe sit opera eorum, qui in istis Poetarum (adde Historicorum) fragmentis apud GRAMMATICOS hic illic occurrentium, verum semper & integrum eruere conantur sensum; immo quam periculosum sit & aleæ plenum, eum coniecturis & emendationibus velle assequi, quum GRAMMATICI illi frequentissime ex Classicis auctoribus verba adferant non integri, sed abrupti sensus, satis habentes, si eam vocem, vel dictionem exhibeant Lectori, ad quam probandam iis viuunt, sine respectu sententiæ totius loci.*

§. XI.

Vnum addo de ordine equestri, antequam ad alia transeamus. Equestris quippe ordo medius interponebatur inter Patricios & Plebeios. Qui eques, non
 statini

statim Patricius, nec qui Plebeius itidem Eques. Sed poterant interea legi ex plebeiis Equites, & ex Equitibus Senatores, si tot haberent sestertium millia, ad pendendum censum, quot requirebant Romana instituta. Nec illis deerat dignitas, vtut gentis erant plebeia. Vnde claret, non pertinuisse semper ad ordinem plebeium, qui ex plebe oriundi. Vti plebei nobiles; ita etiam efficiebantur equites. EQVO donari beneficium erat; sed hoc beneficium ius imaginum nondum dabat; quippe quod à gestis magistratibus maioribus vnice pendebat. Quare familia Equestris nondum erat nobilis: quamlibet palam sit, duplex Equitum Romanorum genus fuisse: Vnum, qui à proavis hæredes Equestris ordinis erant: alterum eorum, qui fortunæ seu militiæ munere Equites fiebant. Quam distinctionem ex solo doceri Ouidio Joannes Massonus notauit in *vita Horatii* p. 114. vbi simul monet, priores propterea Equites *ILLVSTRES, SPLENDIDOS, SPECIOSOS, MAGNOS* dictos: an *CELSOS* quoque? dubito.

§. XII.

Ex quo consequitur, vt vera sit definitio Ateii Capitonis apud Gellium *lib. X. c. 20.* quam temere sugillauit Liplius: *Plebs dicitur, in qua gentis ciuium Patricie non insunt.* Nam qui Patricii non sunt, plebei sunt: non autem qui plebei, aut, si mauis, ex plebe, equites non sunt: aut qui equites, plebs. Nam & Patricii saepe fiebant equites, nempe, si tantum ipsis non esset in ære, quantum conueniebat Senatoribus. Itaque & Patricii erant Equites & ex plebe oriundi interdum

dum Senatores. Primo quidem soli patricii equites erant & senatores & consules, & magistratus maiores. At procedente tempore etiam plebi ad dignitatis aditus recludebatur. Vnde & in equestri ordine plebeii, qui post receptionem & translationem in hunc ordinem non amplius pertinebant ad plebeium; essent licet ex plebe oriundi, & vel fortunæ munere, vel propriis meritis traducti ad altiores magistratuum gradus. Summatim dicam: Nemo patriciorum erat plebeius origine; nemo ex plebe patricius: Multi ex plebe equites: multi ex patriciis equites: qui omnes plebeio ordini, sellulariis, puta, mercatoribus, opificibusque opponebantur, utpote in equestri ordine constituti. Quare diversa sunt, esse ex plebe, seu plebeium, & plebeii ordinis; esse equestris ordinis & patricium. Multi namque erant patricii, nec tamen equites; & multi equites non itidem patricii. Patricii enim dicebantur, qui ex patribus primis & cooptatis oriebantur: plebeii ex his non oriebantur. Igitur ut plebeii non erant patricii; ita equites, praetores & consules saepe plebeii: quamvis postremi haud raro essent fierentque nobiles; & patricii & plebeii interdum equites, non autem simul & eodem modo nobiles. Nobiles enim ius imaginum habebant: imagines magistratuum maiorum honores & titulos praeponebant: ceteroquin nobiles proprie, ut hæc vox sequiori ævo adhibebatur, vix erant. At nec equites, nec patricii ad summos illos honores ascendebant semper & necessario; aut, si hoc fiebat, non tamen imagines habebant statim: de quo Norisius in *Cenotaphiis Pisanis* collegit nonnulla.

B

§. XIII.

§. XIII.

Ne ænigmata nos loqui existimes, subiicimus exempla. Mæcenas eques splendidus erat; nequaquam vero nobilis, aut patricius: non ille, quia maioris nullo maioris magistratus munere fulgebant: non hic, quia neque ex patribus primis, neque cooptatis descendebat, eiusque stirps inter antiquissimas ciuitatis patriciæ gentis erat; non autem nobilis secundum suæ ætatis stilum, quia Sallustio auctore *Bell. Iugurth. c. 100. familia prope iam extincta ignauia maiorum.* Iam fac, Sullam consecutum equestrem dignitatem; & habebis Equitem patricium. Adde sis C. Marium. Hic patrem habebat nullum. Finge nunc equitem, & erit is ex plebe eques: finge insuper senatorem ac consulem, & nondum euadet nobilis, sed ius ponendæ duntaxat ad posteritatem imaginis indipiscetur: nunquam futurus patricius cum omni posteritate, quoniam gentis patriciæ vetustissima stirps deficit: nisi fortassis ad optimates allegatur tota Marii gens, & ad patriciatus, culmen traducatur noua lege, aut instituto.

§. XIV.

Lubens postrema scribo, vt disquirendi nascatur occasio; fueritne adsciticia Romanis cognita nobilitas? Video enim hanc rem anxios habuisse nonnullos. Verumtamen si distincte cogitassent de toto nobilitatis apud Quirites filo, si se iunxissent tempora, si formas Reipublicæ diuersas ante oculos sibi constituissent, si patriciam nobilitatem cum nobilitate proprie dicta non commiscuissent, si de Equestri dignitate rite fuissent edocti,

edocti, sanius certe atque clarius de re, licet abstrusa, & variis difficultatibus obstructa, differuissent. Neque enim hic Tiraquellus, Christinaeus, Noldenus, Mauritius, Bonus Cartilius, Draco, alique Auctores in scholis noti omne punctum ferunt: conscribunt & colligunt, varia, vt aceruus fiat; sed doctior inde fere abit nemo; confusiores omnes.

§. XV.

Quamobrem exploratum & fixum maneat, nobiles habuisse & ostendere debuisse imagines maiorum, Sume nunc legem, aut Senatusconsultum, aut imperiales quoque codicillos, quo pacto hæc omnia dare & largiri potuere Brutorum, Cassiorum, Catonum imagines, vt collocari istæ potuerint in prima ædium parte? Quis eas reputasset similes maiorum suorum vultibus, cum essent imagines aliorum, Virorum vtut clarissimorum? Tale ius imaginis non toga sola, non prætexta, non etiam sella curulis sola ad memoriam posteritatemque cum incremento prodendam, non lex, non Senatusconsultum, nec Principium rescripta efficere poterant: aliquid hic accessisse oportebat amplius; altioresque requirebantur honores, potiora & repetita reipublicæ exigebantur munera: patris, aui, proau, maiorumque imagines veræ, & gentis & familiæ propriæ, non alienæ, populo erant obiciendæ. Qui honores vt suffragiis populi Romani obtinebantur; ita totius summi imperii virtute & auctoritate vel præstari, vel fingi nequam poterat, vt, qui non erant olim senatores, consules, dictatores, cetera, essent nunc, aut rectius, fuissent consules & Dictatores. Fictio
natu-

naturam imitatur: hic nihil occurrit naturale: facta aliena non finguntur, sed probantur: & hic requiruntur res gestæ aliorum, pluribus notissimæ: vnde talis fictio, quanta quanta esset, nil nisi mera repugnantia esset.

§. XVI.

Ceterum apud Ciceronem, fateor, occurrit locus in Oratione de *Lege agraria* II. cap. I. qui imperitis posfit imponere: *Est hoc, inquit, in more positum, Quirites, institutoque maiorum, ut ii, qui BENEFICIO vestro imagines familiae suæ consecuti sunt, eam primum habeant con- cionem, qua gratiam BENEFICII vestri cum suorum lau- de coniungant.* Quid enim est beneficio Quiritium ima- gines familiae suæ consequi? Enimuero non hoc ad- firmat Tullius, dedisse Quirites ius imaginum illis, qui non haberent, sed suo suffragio magistratus mandasse, qui caussa sunt ponendæ imaginis suæ. Quare conse- qui imagines familiae suæ, est, magistratus curules a ma- ioribus suis gestos item capere, quod erat nobilitatis, vt recte ad hunc locum rationes subducit LAVRE- DANVS siue SIGONIVS. Potius notum est, quam indigne tulerint Romani imagines fingentes, & in laudationibus funebribus falsa de maioribus effutien- tes. Queri hac de re, hoc est, falsis imaginum titulis aliquoties Liviū Ezechiel Spanhemius, *Vir illustris, dissert. X. de Vsu & Præstant. Numism.* animaduerit inscri- ptosque id genus familiarum numos, quibus certam ve- tustas deroget fidem, commemorat. Cui nos ad- dimus Ciceronis testimonium cap. XVI. in Bruto: *Nec habeo, inquit, quenquam antiquiorem, cuius quidem scripta proferenda putem, nisi quem Appii Cæci oratio de Pyrrho, &*

non-

nonnullæ mortuorum laudationes forte delectent. Et hercules hæc quidem extant. Ipse enim familie sue quasi ornamenta ac monumenta seruabant, & ad usum, si quis eiusdem generis occidisset, & ad memoriam laudum domesticarum & illustrandam nobilitatem suam. Quamquam his laudationibus Historia rerum nostrarum est facta mendosior. Multa enim scripta sunt in eis, quæ FACTA NON SVNT, falsi triumphi, plures consulatus, genera etiam falsa. Cuius fraudis propterea mentionem iniicimus vt compertiant dissentientes, quam foret ineptum, publica auctoritate concedere nobilitatem, & fictas largiri imagines, quibus lux veritatis historia suum aliquando necessario amiffura esset splendorem.

§. XVII.

At longe aliter iudicandum de nobilitate stirpis. Atque est iam ea de re aliquid indicatum, quando multas ad patriciatum cooptatas & allectas familias scripsimus. Iam vero pro nobis loquatur copiosius, quam supra §. III. laudauimus, erudita præfatio: Etenim a Pomilio Rege Numa Marcius ascitus in patriciorum numerum est: & Iulii, Quinctilii, Seruillii, Gegani, Curiatii, a Tullo Hostilio: a Ser. Tullo, Octauii Senatusconsulto etiam patriciorum cooptationem fieri solitam, testis est gens Claudia, quam a Senatu, quum ex Sabinis in urbem migrasset, inter patricios allectam Linius, Dionysius & Tacitus testantur, lege vero, vt qui lege Iunia a L. Bruto, lege Cassia a Cesare, & lege Sentia ab Augusto, in patriciorum ordinem lecti sunt. Scilicet quæ iuris sunt, facile finguntur. Cum Claudius Cæsar patriciarum familiarum, maiorum more, numerum auxisset, iura patriciorum tribuit nouis, non facta

ad eos neutiquam pertinentia: (*) de quo locus Taciti memorabilis est Annal. L. XI. cap. 25. p. 676. *Hisdem diebus inquit, in numerum patriciorum ascivit Cæsar vetustissimum quemque e Senatu, aut quibus clari parentes fuerant, paucis iam reliquis familiarum, quas Romulus maiorum & L. Brutus minorum gentium appellarunt; exhaustis, etiam quas Dictator lege Cassia & Princeps Augustus Legge Bruttia sublegere.*

§. XVIII.

In quo tamen nondum subsistimus: quandoquidem constat, ipsis etiam feminis consularia conjugii ornamenta ab Imperatoribus esse nonnunquam collata, ita, ut quæ maritos nobiles & consules non habuissent, tamen reputarentur consulares matronæ. Audiamus Lampridium in *Helagabalo* cap. VI. *Et si unquam aliqua matrona consularis conjugii ornamentis esse donata; quod veteres Imperatores affinibus detulerant, & his maxime, quæ nobilitatis maritos non habuerant, ne innobilitate manerent. Cuius ob privilegii causam ista etiam matronalibus Senatoriarum vxorum decoramentis utebantur. Nescio igitur, an non huc pertineat lex 100. ff. de V. & quæ Vlpianum auctorem agnoscit: Speciosas personas accipere debemus clarissimas personas utriusque sexus; item earum, quæ ornamentis Senatoriis utuntur. Minimum Ioannes Gœddæus, Ictus perdoctus, ea ratione hanc legem*

(*) Disputarunt Iuris auctores multa in contrarium, præcipue Hispani quibus respondit Franciscus Amayad Comment. *lib. X. C. Si servus aut libertus ad Decurionem, aspir.* p. 30.

εὐφροδῆς. Huic quaestioni, respondet Ulpianus: Speciosas personas sine sexus differentia dici omnes, quaecunque sunt aut clarissima, aut inter clarissimas relate; quia Senatoriis utuntur ornamentis, non quia Senatoria sunt, sed ut iis ornamentis fas uti sit, ab Imperatore consequantur. Quæ autem fuerint illa ornamenta facile foret ad demonstrandum, nisi Rubenius, Ferrarius, Salmasius nostram diligentiam antevertissent.

§. XIX.

Accedit tanquam ad cumulum, ipsum Iustinianum Theodoram Coniugem evexisse eis τὸ πατριάρχον ἀξίωμα tradente Procopio *Arcan. hist. cap. II.* Tametsi enim non ignoro, Patriciatu honorem sub Constantino M. aliam formam accepisse, & Patricios quasi patres Imperatoris dictos ac compellatos; ac proinde ea, quæ de patriciis supra sunt adnotata, ad hoc novum ordinis genus non pertinere; sufficit tamen, fuisse hunc honorem magnum, & ut Procopius Lib. II, de Bell. Vandal. cap. VI. vocat, τιμὴν αἰσώτατον, ad quam imperialibus uxorem codicillis sustulerit Imperator. Quæ obseruatio una cum præcedentibus plene comprobatur, veteribus Romanis nec sanguinis, nec imaginum, nec adsciticiam & codicillarem etiam nobilitatem, imprimis sub Imperatoribus, ubi turbata & vitata vetera gentium nomina, ubi adulterata & fere extincta stemmatum series, fuisse incognitam.

§. XX.

Quibus exemplis ne quis obuertat temere, aliud esse ex plebeia facere nobilem, aliud nobili feminae restituere amissa nobilitatis iura, ecce iterum exemplum & de-

& deinde nonnihil etiam rationis. Refert enim *DIO* in excerptis Peirescianis p. 766. atque ex eo laudatissimus Ezechiel Spanhemius dissert. XI. de *praestantia & usu Numism.* matrem Hieroclis foedissimi cuiusdam principii militari satellitio in urbem deductam inter *consularium maionas* habitam fuisse. Credo, permissuros omnes, hanc feminam pertinuisse ad plebeias & abiectas. Neque mihi dubium haeret, quin *Cæsares* eadem facilitate, qua consularia ornamenta restituebant, aut conseruabant, illa quoque conferre potuerint de nouo. Quid enim sonat, quaeso, conseruare, quam, quod conderet alias & vanesceret, firmiter statuere, aut, quod iam amissum, iterum producere de integro? Quare nimium mihi solliciti videntur, qui hic distinguunt, ac nonnihil differentiae inter *restituere & conferre nobilitatis iura* exsculpere conantur.

§. XXI.

Potius caue facias, quod viri clarissimi fecerunt, & huc temere trahas, quæ de iure aureorum annulorum in legibus veterumque libellis leguntur, aut multum te angas, quomodo L. 4. ff. *de iure aureorum annulorum* exponas congrue. Sane *Vlpianus* aliud nihil statuit, quam feminas libertasius aureorum annulorum impetrare posse a Principe, vt ingenuæ habeantur, & sic iura ingenuitatis impetrare; quin natalibus restitui, quod plus est, quia post impetrationem annulorum aureorum saluum in multis patronatus ius mansit; sed quæ vero natalibus restituebantur, ius omnium hominum primitiuum consequebantur, in eum repositæ statum, in quo omnes mortales fuerunt initio. Nemo non

non videt, perspicue hallucinari omnes, qui ius aureorum annulorum veluti nobilitatis præcipuum *de qua* contuentur. Causa errandi sine dubio fuit, quod cernerent, equites olim, quid? quod nobiles aureos gestasse annulos. At vrbs Romana, Melibœe, non sibi semper erat similis. Quod olim nobilissimis, id Vlpiani ætate omnibus ingenuis tribuebatur. De dignitatibus qui loquuntur, tempora & ætates inprimis circumspiciant, ne senatores, patricios, equites, eodem module omnibus sæculis dimetiantur. Hoc perspicacissimus Antonius Vacca ad tit. *ff. de Senatoribus* bene monuit, titulos & honores Senatorum per varia ætatum stadia optime collustrans, hoc *I. Gothofredus* ad Cod. Theodosianum præclare atque iterato animaduertit: vtut alii in hunc scopulum impingentes sine iudicio diuersissima miscent & totam de nobilitate doctrinam misere perturbant. Dissidentes hoc loco Kirchmannus de *annulis* in viam reducat, qui non est sua defraudandus laude auctor. Simili ratione natalibus restitui non exprobit, per forditiem amissam nobilitatem Principis beneficio recipere. Iam enim verum significatum & sensum dedimus, & dabunt profecto copiosius vulgares ad Digesta commentarii; omniumque bellissime Guido Pancirollus in *Thesuro variarum lectionum* lib. I. cap. XV. vt ne sit necesse amplius, ter labi in hac lege 4. *ff. de iur. aur. anul.* explicanda ac remouenda: *Etiã femine ius annulorum aureorum impetrare possunt & iura ingenuitatis impetrare & natalibus restitui poterunt.* Sed festinamus ad alia, adiicientes interea verba doctissimi Pancirolli: *Aureum annulum olim soli Senatores gestare poterant, qui apud extraneum*

neum aliquem Regem legatione functi essent, nec illo ubique, sed in publico tantum utebantur, inde domum reuersi ferreum accipiebant. Procedente vero tempore passim annulum aureum primum omnes Senatores, deinde Equites gestarunt, qui hoc ornamento diua plebe sunt distincti, ut Plinius & Dion memorant. Postremo ita vulgari cepit, ut omnes ingenui aureum annulum gestarint. Seruis vero, aut libertinae conditionis hominibus non est concessus, qui, si hoc ornamento usi essent, lege Viscellia grauius pro facti qualitate puniebantur. Si ergo hoc honore frui volebant, a Cesare aureorum annulorum, ius impetrabant, quod adepti ingenuorum insignia ferre poterant, & licet vere ingenui non fierent, pro ingenuis tamen habebantur: ad dignitatesque & honores antea ipsis prohibitos admittebantur.

CAP II.

DE

NOBILITATE GERMANORVM.

S. I.

VTi Roma sibi non semper similis extitit; ita nec Germania Romano orbi similis est. Habuerunt Teutones mei seruos, habuerunt nobiles. Nobiles omnes ingenui fuerant, sed ingenui non nobiles omnes. Saltem Tacitus ingenuos & nobiles de Moribus Germanorum Cap. XXV. §. 4. distinguit, & *libertos non multum supra seruos esse tradit: raro aliquod momentum domo, nisi sub Regnis, aut eas inter gentes, quæ regnantur.* Non inficere nobiles primi ordinis Satrapas dixeris, comitibus diuites, clientibus globoque iuuenum
cir-

circumdatos; & hos forte, recentiori stilo, nobiles inferiores: vtut ingenuos omnes nullaque seruitutis macula adspersos. Saltem priores ipse *Tacitus* appellat Principes, Principes gentis, quemadmodum reliquos, pro Principe pugnantes, & in ipsius comitatu existentes plebis ac populi nomine percenset. Sed auertendi iterum oculi ab hodiernis Principibus sunt, ne, quod iam *GROTIUS* in libello singulari *de veteri Batauorum Republica* cauendum monuit, pari errore præsentia præteritis, noua antiquis misceantur.

§. II.

Etsi vero probe cognitum habemus, fuisse Germanos in diuersas gentes discretos; deprehensu tamen facile est, parum, nobilitatis respectu, inter illos differentia obseruari. Vndique enim optimatum & militum series magna: quod de Allemannis prodit *Amianus Marcellinus lib. XVI. cap. 12.* Non est nostrum, cuncta nunc discutere, & determinare accuratius. Id scimus, nec Saxonum ordines differre ab illis, quos indicauit *Tacitus*, etsi *Nithardus Caroli M. nepos hist. Francor. lib. IV.* sequentia refert: *Gens Saxonum omnes in tribus ordinibus diuisa consiliu: sunt enim inter illos Edlingi, sunt qui Frilingi, sunt qui Lazi illorum lingua dicuntur: Latina vero lingua hoc sunt: NOBILES INGENVI, SERVITI.* Putat equidem sagacissimus *Hertius Nor. Vet. Germ. part. III. cap. 3. §. 9.* confundi a *Nithardo* libertos & seruos inque simili errore versari *Hucbaldum Elnonensem Abbatem* in vita *B. Lebuini*: sed non credo, cæcutire eos, aut labi. *Lassi* vtrique seruales sunt: quod declarandum dilucidius.

C 2

§. III.

§. III.

Ethoc enim vocabulum nequaquam descendit a voce *lassen*, vti plerique & præstantissimi quoque auctores existimant, inde sibi manumissos, libertos fingentes. Potius *lazen* & *lösen* mihi perinde habentur. *Lassi* sunt homines census pendentes, censuales, censiti, vti vulgo loquuntur. In patria mea *Losung* tributi genus est. Apud Helvetios, & imprimis Bernates, vectigalis speciem cognoscimus, quam nominant *löd*, *lot*, quum venduntur & alienantur prædia rustica; sextaq; pars pretii pendenda: quin agri eius generis multis in locis quotannis, aut etiam post triennium, quadrienniumve redimuntur: (*sie müssen gelöst werden*) cum e contrario nobilitate præfulgentes nihil pensitent, & ab omni censu immunes prædicentur. Mitto, qui hac de re dubitant, ad *Iosie Simleri*, *Plantini* & *Staniani* libellos nusquam non obuios. Ipsum autem *laudemii*, seu *leudemii* vocabulum non a *laudando*, quod exponunt firmare, descendit: *Laus*, *Loß*, *Lod*, *Leod* eodem numero sunt habenda: *Leodes*, *Leudes*, *Liti*, sunt seruales, censiti, rurales, aut saltem obnoxii. Vnde etiam *Insöd*, quod est liberum solutumque a censu & seruitio, latina flexione *allodium* dictum, nobilibus proprium, de quo alibi differemus pluribus: quamlibet olim aliter paululum ac diuerse. Confer, si placet, not. Cl. Eccardi ad Monachi Weissenburgensis *Cathechesin Theoriscam* p. 143. seq.

§. IV.

Iam cum clarissimus adfirmat Hertius, libertos videri omisos, aut cum *Lassis* a *Nithardo* confusos, forte nihil est. Vt cunq; consideres manumissos, libertos, liber-

bertinosque, aliquid sane feruile offenditur. Quamobrem recte *Cornelius* non multum eos supra seruos eminere testatur. Sat enim est, non fuisse nobiles, non item ingenuos. Quod vero *Adamus* *Bremensis* ex *Eginharto* quatuor Saxonum gentem differentiis consistere affirmat, **ADELINGIS, FRILINGIS, LIBERTIS & SERVIS**, *Nithardi* sententiam vix subruit. Hic enim, quum plus in illis obsequii inuenisset, quam libertatis solidæ atque integræ, non sane ausus est appellare liberos; quemadmodum nec *Tacitus* sustinuit, liberos iis tribuere nomen sine limitatione: *Eginhartus* autem; & cum eo *Bremensis*, qui liberos Romanorum conditionem non habebant exactissime perspectam, absolute ea vsi sunt vocula, quod seruis paululum potiores viderentur: quantumuis in sua potestate non essent plene, sed valde obnoxii prioribus dominis, seruorum magis, quam liberorum hominum speciem ostenderent. Ex quo conici potest, *Nithardum* a *Tacito* atque *Eginharto* reapse vix dissentire; sed quos *Bremensis* ex eo liberos vocat, fuisse seruales, seu seruos lautiori ratione paruulum, atque abiectissimi, viuentes habitosque.

§. IV.

Maiori cura digna videtur quaestio, fuerintne nulli inter Francos, celebratissimum Germaniæ populum, nobilium ordines atque classes? numue omnes ingenui, ac solo ætatis pondere & munerum publicorum auctoritate duntaxat distincti? Qui hoc statuunt, *Hadrianum* *Valesium* cum primis sectantur, Francos hac in re a reliquis Teutoniæ nationibus separantem. Mihi vero

ro alia sententia sedet; neque illa stris Thomafii opinio adeo videtur negligenda atque visa est illa Cl. Hertio, *Notit. Regn. Franc. Vet. p. 33.* quando in dissertatione de *Origine Feudorum* Valesii opinionem non sine causa oppugnat atque reiicit. Qui enim apud alios Germaniæ populos erant *adelingi*, siue *nobiles*, illi Francis sæpe nominantur Barones, Optimates, Drudi, proceres, a militibus & ingenuis non vna ratione differentes. Id quidem verum est, Valesium non abiudicasse Francorum proceribus nobilitatem: hoc ille vtique fatetur, nec inargute Hertius hac in re causam eius agit. At hoc, hoc quaritur, num Barones, Optimates, *Drudi* & milites pari ambulauerint passu, inque vna, vt fit in Polonia, locati sint classe? De seruis interea nulla contro- uersia est, eos ab ingenuis omnino vixisse discretos.

§. V.

Quod me maxime mouet ad contrariam opinio- nem amplectendam, istud est: memoria proderet *Gregorium Turonensem*, Francorum Reges haud raro cum Baronibus & Episcopis suis conuentus & consilia ag- tasse. Barones autem ad altiorem, atque milites ha- bebant, classem & ordinem pertinuisse, inde potissi- mum colligitur, quod isti vocantur proceres, primo- res, Domini; reliqui *caballarii*, equites, ingenui; nec vliquam sane reperitur, ingenuos promiscue ad publicos regni conuentus venisse, & suffragium tulisse. Ne quis dubitet, Dominos appellari nobiliores, is confide- ret *Druthin*, *Drothin* significare Dominum. *Dominus celorum* in veteribus Glossis MS. quibus celeberrimus Eccardus in notis ad *Catechesin Theotiscam* Monachi Weif-

Weissenburgensis vsus est, vocatur *Himmilo Drubin*: vt alia a Cangio collecta prætermittam. Quando igitur Carolus Caluus in capitularibus *Drudorum* suorum meminit, & Episcopi prouinciarum Rhemensis & Rotomagensis ad Ludouicum Germanicum Regem in *epistola sua cap. IV.* apud Baluzium *Tom. II. p. 104. Drudos & Vassos* huius Regis coniungunt, non est sane putandum, eos de ingenuorum classe atque censu fuisse. *Drosbning* Suecis nostris etiam nunc est *Regina*. Quare Drudi & Barones ad **DOMINORVM** curiam recte referuntur, quibus opponi videas nobiles inferiores, hoc est, ingenuos. Ex illis, non autem e potestremis ordinarie desumebantur Duces, Marchiones, Comites, Proceres, Regis conuiuæ: prorsus vt erat apud Allemannos, qui *regales & milites*, quorum ingens copia, sollicite distinguebant. Itaque mirifica interpretatio foret, si quis *episcoporum & primatum consilium*, omnesque *primates regni consentientes*, illos nempe, qui in translationem regni Austrasiorum, vt est apud Auctorem de *gestis Francorum p. 582. 585.* in primum gentium Dagoberti suis suffragiis conspirarunt, globum ingenuorum, equitum, & *caballariorum* diceret.

§. VI.

Vnde merito Hertio postulanti a Thomasio, vt ordinem ingenuorum classe maiorem nominet, reponimus: non esse postulandum, aut querendum diu, quod ante pedes est. Neque enim is Valesium extra omnem teli iacium ponit, quando Franciscum nobilitatem tribuisse & reliquisse pronunciat. Sit ita: an omnes pari

pari propterea gradu erant? Sin hoc, quid est quæso apud Fortunatum Vatem de quodam Conda canentem ille proficiens gradus?

*Iussit & egregios imer residere potentes,
Conuiuiam reddens PROFICIENTE GRADU.*

Hoc nemo inficiatur, potuisse ingenuos ad maiorem honoris gradum peruenire, & de suo in eminentiorem ordinem inferi: at eo pacto distinctio ordinum palam est; nec in vnum omnes trudentur & concluduntur stabulum. Cui vix obest, gradum honoratiorem non indicare, aut ponere altiorem ordinem, sed publicorum munerum ornamenta, & ætatem annis meritisque grauem non nihil dignationis Francos inter effecisse. Extremum namque iterum inpugnabit nemo: quæstio est, quibusnam talia sint concredata munerum honorifica insignia? Ipse Gregorius Turonensis in *vit. Patr. c. IX.* ingenuos distinguit ab illis qui sunt *nobilitate sublimes*, & conuiuæ Domini. Idem eos, qui integris pagis sunt præfæcti, *de prima & nobiliori suorum familia sumtos adseuerat*: vt Anohaltum taceam, quem anonymus vitæ S. Agili Abbatis scriptor *nobilissimis natalibus oriundum* prædicat, Regis Childeberti conuiuiam ac consiliarum. Nec scio, annon huc trahiqueat Pauli Warnefridi *de gestis Longobardorum lib. I. cap. 14.* memorabilis locus: *omnes autem ADELINGI* fuerunt; sic enim apud eos *nobilis quædam prosapia* vocatur. Paulus de Francis loquitur, itemque de nobili prosapia. Ne dicas iterato, Valesium non repugnare, tales conuiuas & consiliarios fuisse nobiles, meritis ac virtutu-

virtutis gloria florentes : occurrit enim hic nobilitate
 sublimis, nobilissimis natalibus oriundus, oppositus inge-
 nue nato. Ortu vero nobilis & meritis ac dignitate nobi-
 lis haud dubie differunt. Quamobrem hoc teneamus,
 ortu nobiles, seu nobilitate sublimes istos esse dictos,
 quorum maiores multis essent virtutis ac gloriae docu-
 mentis noti. Ipse Remigius Clodoueam, ex tali gene-
 re & stirpe excellentissima cretum, ante signa ire pro-
 pterea suosque animare ad fortia facta commemorat.
 Nec inde tamen consequitur, promiscue admissos om-
 nes ad locum inter summates capeffendum, quibus
 non deerat nobilitatis apex. Lubenter enim permit-
 to, seniorum rationem esse habitam, & clericos laicos-
 que nobiles in maiotes minoresque natu videri diuisos:
 ingenuos autem seniores omnes fuisse *Drudos*, Barones-
 que credendum non est. Barones quippe viri illustres
 erant, seniores & iuniores. Ex quo vsu venit, vt quo-
 que procerum primatumque filii Barones appellaren-
 tur, sicuti *Atho* vetus auctor in expositione constitutio-
 num *Ottonis* Imperatoris dudum vidit. Hic enim
 procerum filios insigniri Barones tradit; & aliunde,
 nempe e *Turonensi* ac *Fredegario* constat, ipsos opti-
 mates & *Drudos* simili elogio fuisse mactos. Quod
 abunde probat, Baronis seu *Faronis* (*) nomen profa-
 piae antiquioris indicem extitisse: cuius qui essent par-
 tici-

D

tici-

(*) *Faronis* inquit *Theodericus Ruinartus* in not. ad
Fredegarii Scholastici Chronicon p. 62. dicti sunt
 quod e nobili *FARA* (*BARA*) editi sunt. *Fari* enim ge-
 nerationes sunt, seu lineae, vt habet *lex Langobard.* lib
 III. tit. 14.

ticipet, domini habebantur, vti ceteri *caballariorum* & *domicellorum*, *Heringorum* titulis clarebant. Id non nefcio, progressu temporis Baronis *deiqua* stabili magis ratione primo ordini adhaesisse; cum initio & apud eos cum maxime, qui stili curialis, non erant periti, ea vox laxius adhiberetur, & quemcunque haud raro virum signaret. Qui mos scribendi parum sane, vel admodum nihil nocebit Baronum prerogatiuis. Perinde enim est, ac si legas, nobilis insigniri titulo, qui equites duntaxat sunt: cum olim non nisi duces, comites id sibi nominis fere existimauerint proprium.

§. VII.

Quibus, nisi persuadeant priora, addas, precor, mirum fore, si in hoc solum Franci a Germanorum & ceterorum suorum moribus diffidissent, ingenuos videlicet nobilesque in vnam classem concludentes; cum in ceteris amicissime concordent. Saltem hoc Abbas VER-TOFVS peculiari & docta dissertatione demonstratum dedit, quam *historiae Academiae inscriptionum* nuperime inseruit *Bozeus Tom. II.* qui illustri huic societati ab epistolis est; nec deprehendi, aliud eum atque diuersum de Francorum ordinibus obseruasse. Ruinartus vero in *praefatione* ad Turonensem haud obscure inuit; non displicere sibi repugnantem Valefio sententiam.

§. VIII.

Verum tamen fat est, apparere hinc, stirpis nobilitatem apud Teutones omni aetate fuisse spectatam: nihilque de imaginum iure in nostro Francorumque regno animaduerti. Nec est negandum, magis hoc insitu-

stitutum conuenire statui rei Romanæ, vbi plebs inci-
piebat aliquando dominari, solos ferre patricos dedi-
gnata tam honoratos tamque magnos; quam Franco-
rum moribus Regem habentium. Hinc, principibus
Romæ ortis & ad culmen potentie sublatis, necessario
euenit, vt paullatim illa imaginaria nobilitas imminu-
eretur; donec, simulacris liberæ ciuitatis prorsus extin-
ctis, fere euanescerent vniuersa & noua vocabula, no-
ui tituli excogitarentur; patriciusque sanguis magni in-
ciperet haberi: nemine interea, nisi senatu Romæ agen-
te veteres vmbrae fumosæque picturas sectante: cuius
me admonuisse rei *Antonium Vaccam* supra sum testa-
tus.

§. IX.

Vnde factum, vt in patria nostra nemo ad mili-
tiam, nemo ad munera publica adspiraret, vel adspira-
re posset, præter ingenuos & illustres; quorum hi re-
gni officia cum dignitate coniuncta administrabant, isti
seruitiis regno exhibendis operam dabant. Neque
enim est demonstrandum multis, quia res nota satis, esse
tam inde nobilitatem in milites maiores & minores esse
distributam. Est locus Wipponis ad manus, quem pi-
get nunc quidem exscribere, quum breuiter & striete
exequi omnia se deat nobis. Illos **DOMINOS** ap-
pellabant &, postquam summos magistratus adepti,
PRINCIPES; hos **EQVITES**, **DOMICEL-
LOS** & **MINISTERIALES** regni. Primi per
excellenciam nobiles cluebant: quin immo ipse Rex
nobilissimus, nobilis audiebat: quia ab hoc fonte in
omnes deriuari nobilitas poterat & ipse etiam ex regni
nobi-

nobilissimis solebat deligi: milites interea omnes, Rex, Duces, Palatini, Marchiones, Comites, domini, equites, domicelli, famuli, Quo factum, vt tota nobilitas clypeorum notis distingueretur: de quibus clypeis, *Heerschilden*) nunc non est dicendi locus: quamuis haberem varia lectu non indigna, inprimis de scutorum clypeorumque differentia.

§. X.

Plus attentionis meretur, nec clericis defuisse stirpem, vtpote in spem suffragii in publicis imperii conuentibus ferendi erectis. Quare sapientiores male habuit merito, Ludouicum pium a veteri more descendentem homines caligarios & obscuros ad summa ecclesie munera extulisse. Thegani locum alibi dedit *Præses*, variæque in hanc rem collegit Gundlingianorum *parte* XI.

§. XI.

Cui indignitati vt obstrueretur via, in multis, ac præcipue maioribus, inualuit ecclesiis, vt recipiendi octo maiorum paria ostenderent: quorum deficiente vno ferebant repulsam. Rogo te Lector, ne pædagogum & morum censorem hoc loco agas fastidiosum, & humanæ naturæ similem conditionem vrgeas, & vitam fragilem, calamitosam variis miseriis, anxietatibus, lacrymis intermistam nobilium Germanorum superbiæ opponas. Quidquid hic factum, ad Romani pontificis eiusque asseclarum conatus reprimendos est factum, partim, ne externus episcopus nobis obruderet homines abiectos, Romanæ rei studiosissimos, peregrinos ac Italos, partim ne imperii conuentus, in quibus a prima re-
gni

gni origine sacerdotes summa auctoritate polluere, no-
uis & contemptis homuncionibus replerentur, aut
etiam serui opprimerent nobiles & priores dominos, isti-
que vetera odissent patriæ instituta, & dolosis Papæ
consiliis exequendis auxiliares manus porrigerent. Hic
enim vnice id videbatur agere, vt diuitiis Regum, no-
bilitumque ad se tractis, eosdem sibi stipendiarios red-
deret, & ad paupertatem redactis iterum aliquid æris
largiretur, erogandum ab ecclesia; sicque illi denarios
a S. Petro magna reuerentia acciperent, quibus variis
artibus, inter superstitiosa murmura atque imaginarii
ignis terrores, solerter olim sunt emuncti.

§. XII.

Ad quod deuitandum malum aliquid sane in contra-
rium erat moliendum ac excogitandum, postquam se-
mel placuit, vt sacerdotes in Germania ad summam re-
rum consilia conferrent sua, & in Romano imperio
cum Rege ac Cæsare, aliisque primariis viris domina-
rentur. Qua re usu venit, vt perdifficile sane esset,
mentiri nobilitatem, & novos occultare colores, vbi
per tot ætates ac generationes genus foret probandum
amplissimum. Esse enim id arduum perquam, iam A.
Persius Flaccus vidit, Poeta seuerus & Stoicæ acerbita-
tis homo *Sat. VI. v. 7.*

-- *Quere ex me, quis mihi quartus*

Sit pater, haud prompte, dicam tamen; adde etiam unum,

Vnum etiam, terræ est iam filius.

Atque eo vero pacto & Italis Longobardisque, quorum
non est terra adeo nobilitas, fenestra occludebatur, ne
Germanorum bonis fruerentur, & plebeis quoque adi-

tus videbatur obstruendus, ne in ciuitatem omnium nobilissimam feruilis sanguis sese infunderet, & inprimis peregrini homines tyrannica pontificis consilia cum eminentium virorum damno & interitu promouerent.

§. XIII.

Sicuti vero, quod de Itolorum familiis dictum, a veritate alienum non est; ita leui negotio probatur. Apposite enim Guntherus in *Ligurino edit. Reub. p. 305.*

Vique suis omnem depellere finibus hostem

Possit & armorum patriam virtute tueri,

Quoslibet ex humili vulgo, quod GALLIA foedum

Iudicat, accingi gladio concedit equestri.

Per Galliam intelligi Franciam Teutonum nemo ambigit, qui vel Guntherum, vel alios eius generis scriptores cum cura legit.

§. XIV.

Quamobrem semper sum miratus, voluisse Iu. reconsultos plerosque nobilitatem Germanicam effingere ad doctrinam, quæ de Vassallorum ordinibus in feudorum vsibus inuenitur; cum tamen leuis duntaxat similitudo occurrat, multaque in ceteris distantia differatque, vt cum Lucretio loquar, obseruetur. Permanuit is, quantum conicio, error ex ignorantia nominum, quæ sine veterum annalium fide, sine instrumentorum publicorum ope, soli ingenio puerilibusque opinionibus innixi exponere conantur. Hinc nesciunt prorsus, quomodo Duces, Comites, Barones dicantur CAPITANEI: quid? quod persuadent sibi plerique, ferte eos capitaneorum nomen, quod fiat militiæ

de

dediti, plane vt nos hodie Tribunos militum capitaneos appellamus, (*Capitains.*) At lepidissime falluntur omnes. Capitanei sunt, qui beneficia sua tenent *in capite*, vt est in constitutionibus Siculis, vel a capite, hoc est, a Rege, nullo interueniente medio. Ex quo est, quod Comites, Barones, Marchiones sint vtique capitanei, quia Regi *de iure* feuda sua debent: vtut vasalli interea omnes. Ceteri vero, qui sunt vasallorum vassi, VALVASSORES audiunt, syllabis ad pronuncian- dum difficilibus elisis. Hi & dominis suis iurabant & Regi, dicti haud raro nobiles atque incolæ oppidi aliquis, castelli, seu burgi, aliis iterum conferentes man- dos fundosque, vt *Iacobus Sirmondus* in not. ad lib. II. *Godofridi Vindocinensis* permultos iam ante annos docuit. VALVASSINI vero minimi vasalli sunt, quod vo- cula diminuens clare indicat, qui partim a capitaneis, partim a valuassoribus feuda accipientes sua alios sub se non habebant beneficiarios, quia ipsi erant vasalli mi- nimi, & velut *indiuiduum* in Logica scholastica, sub quo collocari nihil amplius potest: in hoc propterea a val- uassoribus iterum diuersi. Experiatur nunc aliquis, vtrum, posita hac explicatione, ad nobilitatem nostra- tem maiorem, vel minorem rite cognoscendam inde a- liquid sperari opis possit? Hoc namque modo etiam nobiles, quos *immediatos* appellamus, capitanei erunt, si quidem nemini, nisi Imperatori imperioque, sint ob- noxii. Tota, si qua est, similitudo eo redit, Capitane- es, Valuassores, Valuassinosque omnes esse milites, & valuassores nobilibus mediis, qui sub Ducibus, Mar- chionibus, Comitibus agunt, quadantenus videri con- sen-

sentaneos: vtut hi apud nos consueta ratione in agris viuunt, illi autem ciuitates incoluere, portas, turres, mœnia custodientes, ne plebs aditum obstruere regibus, aut capitaneos regum vicarios ciuitate excludere insolenter auderet. Valuassini vero tantum abest, vt nobiles & ingenui fuerint omnes; etiam plebei, quod Francia scœdum existimauerat, magno inter eos numero comparebant. Quæ res efficit, vt frustra egisse credam omnes, qui haustam apud Langobardos doctrinam patriis accommodare moribus, eamque ad nostrorum nobilium contendere ordines fategerunt. Si qui vero sunt, qui de expositione, quam de capitaneis, valuassoribus & valuassinis in medium tulimus, subdubitent, eos ad Petri de Marca *Historiam Bearniæ* itemque *Marcam Hispanitam* Vincentiique Borghinii *dissertationes Italica lingua* scriptas & Iusti Fontanini libellum *delle masnade* luti Libertelque ablegamus, vbi probationem copia: quamuis & nos nonnulla reddidimus clariora.

§. XV.

Ceterum caue persuadeas tibi, sic veterem nobilitatem per omnes ætates fuisse seruatam, nullum vt dispar genus admissum. Constat enim, quam sit illa partim internecinis & domesticis seditionibus, partim exhausta, ita, vt turbidis & afflictis rebus vel pereundum fuisset nationi, vel adsumendi ex libertanis, qui adiumento forent reliquis. Atque obseruat Leibnitius, Vir clarissimus, in *Prefat. ad Tom. II. R. B.* villicos sæpe equis armisque debuisse donari, ac donatos reapse, ne Episcopi & Saxoniz Principes Normannis atque Slauis inpro-

in primis impares existerent: donec tandem istud magnificum nobilitatis nomen in bellis penitus obsolesceret, incolæ, ciues, agricolæ in equitum turmis promiscue comparerent, & mercenariæ militiæ late relinqueretur locus: cum antea pauci stipendium acciperent, nec plebi, nisi in peditatu merendi copia esset. Nec ambigendum, quin Sigismundi Imperatoris ævo, occasione Hussiticorum motuum, omnia tandem sint turbata & permixta: Balbino, Dattio aliisque viris præstantissimis id adnotantibus.

§. XVI.

Ad quod cum accederet Imperatorum & Principum immodica liberalitas ac mercatores resciscerent, illustre nomen pecunia acquiri, mirum quam affluerint homines obscuro, & ad altissimum, medium infimumque nobilitatis gradum adspirauerint cateruatim. Quod in causa erat, quare homines antiqua nobilitate ac fide despicerent novos, & omni sibi consulerent modo, ne homines heri vel nudius tertius nobilitati initiati & allium atque papauer olentes in eandem secum societatem compingerentur. Quod in primis sæculo XII. vsu venit, quum ludi solennes equestres initium caperent, in quibus familiæ claritas, & sanguinis antiqui gloria omni studio indagabatur; ne, quibus nulla generosæ guttæ hæreditas, cum iis, quibus amplum iam dignitatis patrimonium, de palma virtutisque bellicæ præmiis certarent. Possent hanc in rem, quæ tam Saxonico, quam Allemannico iure sunt statuta, afferre largiter; nisi satis mihi foret, extremis digi-

tis tetigisset alia, alio loco ac tempore plenius forte excutienda.

§. XVII.

Itaque de diplomatica nobilitate supersedeo dicere; cum nemini hæreat dubium, sub principatu homines esse calculis similes, quibus in exponendis rationibus utimur. Eligunt in excelso positi togatos, doctos, sacerdotes, segregant viros militares,isque nobilissimos, nobiliorque, nobilissimus est, quem illi volunt, stultus sit, an sapiens, virtute præditus, an secus: honorant, quem putant honore dignum: Dii illis iudicium dederunt, ceteris obsequii gloria est relicta: sed invaluit tamen, ut diplomate literisque facti nobiles ultimum locum occupent, donec & eorum posteris stemmatum illigatæ texturæ obueniant & novi colores situ obsessam acquirant speciem, ne quis ex se natus videatur amplius.

CAP. III.

COMPARATIO ROMANIGERMANICÆ
IVRIS RESPECTU NOBILITATIS
MATERNÆ SEU QUÆ EST A VENTRE.

§. I.

Romanos feminas habuisse patricias & nobiles, & principum beneficio nobilitatas, partim extra dubium positum, partim a nobis est sufficienter demonstratum. De Germanis res itidem nota: & ut apud illos

illos equestris & senatorius ordo distincti, itemque distatoria, censoria, consularis, prætoria nobilitas gradu discreta; ira apud hos domini & domicelli, dominae & domicellæ, dames & demoiselles, Frauen & Fräulein, Edle Knechte, & Edle Mägde stirpe nobiles & litteris imperialibus nobilitatæ occurrunt: vt ratio denominationis, & principia, quibus vtrique sunt vsi, haud parum videantur diuersa.

§. II.

Quamdiu enim in Romana republica ^{legis} rerum potiebantur, summa illi ope sueuerunt niti, ne cum plebeiorum sanguine miscerentur patricii. Ipsæ leges XII. Tab. aut potius decemviri cauebant: *patricii cum plebeis connubia ne iungunt.* Putabant enim, eius generis commixtionem atque affinitatem tollere existimationem suam, vel saltem minuere, sicque copiam non defuturam plebeis, vt reipublicæ fierent participes. Atque hæc illa est colluio gentium, & perturbatio auspicioꝝ publicoꝝ priuatoꝝque, quam patres apud Liuium *lib. IV. c. 6.* popularia matrimonia pronuntiabant afferre, *ne quid sinceri, ne quid incontaminati sit, vt discrimine omni sublato, nec se quisquam, nec suos nozerit; quam enim aliam vim connubia promiscua habere, nisi vt ferarum prope ritu vulgentur concubitus plebis patrumque, vt qui natus sit ignoret, cuius sanguinis, quorum sacrorum sit, dimidius plebis, ne secum quidem ipse concors?* Eo igitur tempore rarum erat, talem enuptam non posse generare patricium, aut itidem patriciam, vt nuptam viro honesto & ingenuo; sed qui tamen patriciæ gentis non esset; eoque relinquitur, vt amiserit illam præ-

stantiam stirpis, nec communicauerit cum marito, nec cum liberis ab eo ortis; sed uti illa plebeia effecta sordes contraxerat; ita quod ex illa gentium plebeium videbatur utique.

§. III.

At cum Canuleius tribunus plebis contraria rogatione, ut est itidem apud Lium *lib. IV. cap. 6.* sultulisset istam legem, nec, præter patricios, ceteri omnes vulgus essent, sine gratia, sine auctoritate; & plebs interea adipisceretur gentem, omniaque quæ erant patriciorum, ut magistratus, sacerdotia, ordines, imperia, triumphos communia acciperent, tum sane plebei ducebant patricias, hæque nubebant sæpe plebeiis, plebeiaque iterum nobilibus ob publicorum munerum administrationem in auctoritate constitutis. Qua occasione frequenter quaesitum, an plebeia vxor nobilis? an patricii ac senatoris filia, vel vxor plebeio copulata nobilitatem amittat? aut an hunc quoque nobilitet?

§. IV.

Et certum est, patriciam sic nuptam plebeio, sed magistratus insignibus ornato, non amisisse genus suum: faciebat enim curulis mariti honor, ut irrideri a sui æqualibus nequiret. Nec enim, sublata hac parte XII. Tab. lege, a boue illa ad asinos transcendebat: quin Stolonis vxor tam erat spectata, atque altera soror patricii sanguinis viro Sulpicio iuncta, posteaquam is, Floro *lib. I. cap. 26.* teste, honorum magistratuumque confortium, quamuis inuito senatui, extorferat. Non equidem inscius sum, etiam post istam rogationem Canuleii, Virginiam Auli filiam patriciam matronas, quod
e pa-

e patribus enuplisset, Volumnumque consulem maritum haberet, sacris arcuisse. Sed auctor est idem, quem laudauimus, Liuius, *Lib. X. cap. 27. gloriatam eam se Viri, bonorumque eius ac rerum gestarum non panitere: aramque PVDICITIÆ plebeix extruisse* oppositam primum aræ patriciæ, postea eodem ritu, atque illa antiquior, cultam. Quo haud dubie dulcissimus allusit Propertius lib. II. Eleg. V. v. 17.

Templa pudicitix quid opus statuisse puellis,

Si cuius nuptiæ quidlibet esse licet.

Non inargute coniiicit Ianus Brokhuysen pro nuptiæ legendum *nurus*, quia *nurus* poetis omnis mulier dicitur; foretque sensus; quid profunt aræ dicatæ pudicitix, si cuius feminx tam patriciæ, quam plebeix, quidlibet esse liceret, puta, vt velesset casta, vel impudica.

§. V.

Igitur patricii generis femina nobili elocata, vti suum tuebatur generis splendorem; ita simul nobilitatis particeps fiebat, quam per longam imaginum seriem ostentabat maritus. Atque hinc potissimum est, quod multi ex primariis viris materno etiam genere, si quidem splendidum illud & illustre esset, gloriarentur. Ipse Cæsar, quem auiam haberet Marciam, illius non minus, quam auiti, vel paterni generis mentionem iniicit: *Amixæ, inquit apud Suetonium cap. VI. meæ maternum genus ab Regibus ortum, paternum cum Diis immortalibus coniunctum est: Nam ab Anco Marcio Marcii sunt Reges, quo nomine fuit mater; a Venere Iulii, cuius gentis familia est nostra. Est ergo in genere & sanctitas Regum, qui plurimum inter homines polent, & ceremonia deorum, quorum ipsi in potestate sunt reges*

ges. Et adfert Iacobus Perizonius *cap. III. Animadvers. historic. p. 156.* aliquot exempla, in quibus Viri clarissimi paternum ac maternum genus coniunxerunt. Nec dubium, quin pari more Galba apud Tacitum *lib. I. hist. cap. 15.* ad Pisonem, quem adoptauerat: *Tibi insigne, SVLPICIAE ac LVTATIAE decora nobilitati tuae adieciſſe.*

§. VI.

Quæ res malea nonnullis accepta fecit, vt solum maternum nobilitasse genus autumarent. Quod non est dimittendum sine censura. Quamquam enim Romani ostentationis gratia, auias matresque nominabant earumque se genere efferebant aliquando; non est tamen credendum, aut dicendum statim, nobilitasse ventrem. Neque enim, quum Patricii tenebant primas, hoc fieri potuit; neque, quum Decemuirorum lex sacra lege, aut plebis est sublata scito. Non primum, quia, quæ enupitæ patribus, non amplius erat patricia; non postremum, quia imaginum ius haudquaquam largebatur matrimonium, sed gesti honores. Solius vxoris natales nihil efficiebant, quia hæc in Viri domum, sacra, auspicia, familiam transibat. Si is habebat gentem & plenam imaginibus domum, ac mulier, quæ conueniebat in manum, non erat ignobilior; ampla sane ostentationis aderat materia, & præconii copiosioris occasio; sin minus, actum videbatur de nobilitate vxoris, tum ea, quæ est ex stirpe, tum quæ ex honoribus. Vtrumque Vlpianus clare indicat l. 8. ff. *de Senatoribus*: *FEMINÆ nuptæ clarissimis personis, clarissimarum personarum appellatione continentur. Clarissimarum feminarum nomine, senatorum filie,*
nisi

nisi quæ viros clarissimos sortite sunt, non habentur. Feminis enim dignitatem clarissimam mariti tribuunt: parentes vero, donec plebei nuptiis fuerint copulate. Tamdiu igitur clarissima femina erit, quamdiu Senatori nupta est, vel clarissimo, aut separata ab eo, alii inferioris dignitatis non nupsit.

§. VII.

Vera prioris effectus causa non est, quod nulla apud Romanos dignitas vere gentilitia: nam falsum hoc quodammodo, si consideres aristocratica rei Romanæ tempora, & patricios patriciasque oculis ac mente contemplaris. Id genus mulier etiam sui causa habebat aliquid præstantia. Quos Romulus aliique legerunt & cooptarunt ad patriciatum, eos cum omni posteritate, totaque gente & familia cooptarunt; eratque hoc nomen haud vanum nobilissimæ stirpis indicium, ut recte concludit acutissimus Guilielmus Maranus *ad tit. ff. de senat. r. b. bus.* Quare qui rationem cupit solidiorem, sacra communia, & diuini, humanique iuris consortium, non hic ab illa accipiebat. Nam cum sit hoc natura commune animantium: ut habeant libidinem procreandi, prima societas (verba Ciceronis agnosce lib. I. de offic. cap. 17.) in ipso est coniugio, proxima in liberis, deinde VNA DOMVS, communia omnia. Ex quo apparet, post in domum deductionem vxorem matris familias nomen habuisse, eamque, quæ vocatur, ac laudatur indiuidua vitæ societas, originem sumsisse. Domus vero erat mariti: ad hanc illa transibat cum tota familia, si quam habebat. Atque vnā, inquit, Demea Terentianus Adelph. Act. V. scen. VI,

--- maceriam iube dirui

Quantum potest, hac transfer: vnam fac domum:

Traduce & matrem & familiam omnem ad nos.

Quæ verba tanto libentius excito, quanto mihi constat certius, patefieri hinc, sponsam in nuptiis, quæ solenniter contrahebantur, expectasse aliquandiu in hortis, separatamque diætam occupasse, donec, diruta maceria, plenis illa passibus in domum mariti transferretur, ac honore maritali aucta ex sperata vxor tandem lectissima fieret. Haber aliquid hujus rei simile *l. 66. §. 1. ff. de donat. inter. V. & Vx.* quæ est mutii Scætiolæ; obscura plerisque visa, sed ita illustrata a Petro Perrenonio *animaduersionum & variarum lectionum lib. II. cap. 6.* vt se ipsam imposterum vindicet ab emendatione.

§. VIII

In hanc domum, cum senatorum, quos clarissimorum nomine Octavius Augustus insigniri præcepit, coniuges deducerentur, cuiuscunque etiam generis essent, clarissimarum personarum appellationem accipiebant: dummodo ne libertinam ducerent, aut cum illa, quæ ipsa, cuiusque parentes ludicram artem fecissent, aut murilegulæ essent, matrimonii fœdus inirent: quod Iustinianus benigniore præcepto, immo iam Iustinus decessor, emolliuit, ac tandem sustulit, Iulianus hoc ostendente Præside in *Gundlingianis part. X.* differt. *de Contubernio seruorum §. 21.*

§. IX.

At quæ ex parentum domo in inferioris conditionis hominis denupsit, ea in feminis clarissimis amplius nume-

numerari non poterat; cum in obscura domo, ubi nunc ei agendum, nihil clarum inueniatur; æquumque omnino sit, ut, quæ mulier generis splendorem vilitati ex nuptiis cum plebeio prætulit, sui etiam mariti conditione te neatur, rationes sic subducentibus Valentiniano & Valente l. 3. de *Mariilegulis & Gynæciariis*. Ceterum id monemus non eadem semper mentem stetisse Imperatoribus summa imis, atque ima summis haud raro miscentibus, uti elucet ex lib. X. *Cod. Theodosiani* variisque hanc in rem latis legibus, rationibus sæpe peculiaribus innitentibus, quas figillatim, nec infeliciter euoluit Jacobus Gothofredus, Vir summus.

§. X.

Et addimus, nos illa Valentiniani senioris ac Valentis lege, ob rationem in ea generatim indicatam, duntaxat uti: quandoquidem ea non agit abscisse de feminis nobilibus, sed ingenuis, quas inter haud exiguam inueniri differentiam etiam dupondiiis notum est. Cui accedit, *Gynæciarios* mancipiorum genus fuisse, legemque Valentiniani haud obscure Senatus consultum respicere Claudianum, quia denuntiationis solennis mentionem faciat, de qua varia adtulit Præses *Gundlingianorum* l. c. Ea propter forte Licinius ob Christi nomen multos *γυναικείους ἢ λινοφύτους* addidit, memorante Sozomeno *Hist. Eccles. lib. I. cap. 8.* ut taceam, quæ Cangius in voce *Gynæceum* collegit huc inprimis facientia.

§. XI.

Enim vero illepidum prorsus videtur, corradere omnia, quum de nobilitate generis sermo est, quæ de seruis & ingenuis in Digestis, Codice ac Nouellis habentur. Est hæc confusio prima materia, quam non deuitant,

uitant, qui rei Romanæ peritia leuiter solum tincti sunt, temulentis similis, qui quoduis stramentumprehendunt, ne cadant, vbi neque pes neque manus officium suum facere amplius potest. Quem in censum Sanchium, Caranzam, Draconem referas cum sexcentis aliis, vtut magnifice buccas infantibus.

§. XII.

Hoc magis dignum quæri, quid si Vlpiano in l. 8. ff. de Senatoribus, SENATORI NVPTAM ESSE, VEL CLARISSIMO? Clarissimus enim & Senator non hic synonima sunt: quippe particula vel disiunctionem arguit. Et suboluit nonnihil G. Pancirollo in *Variis lectionibus*. Erant enim Alexandri Seueri ætate, qua vixit Vlpianus, etiam senatores, qui vt præfecti Prætorio; ita simul clarissimi cum aliis maioribus magistratibus appellabantur: quamlibet in senatu non essent, sed, magistratu deposito, ingredi demum consueto senatum more possent. Verum Alexander Seuerus prodente id ad posteritatem Ælio Lampridio cap. 21. omnia mutans, Præfectis prætorio suis senatoriam addidit dignitatem, vt viri clarissimi & essent & dicerentur: quod antea vel raro fuerat, vel omnino non fuerat: eo vsque, vt si quis Imperatorum successorem præfecto prætorii dare vellet; laticlauiam eidem per libertum submitteret, vt in multorum vita Marius Maximus dixit. Alexander autem idcirco senatores esse voluit præfectos prætorii, ne quis non senator de Romano senatore iudicaret.

§. XIII.

Quæ igitur feminæ talibus non essent nuptæ, aut, si fuissent, ad alium inferioris gradus postea diuerterent, eique connubio iungerentur, nomen sane clarissimarum amittebant. Non puto, me erraturum, si dixerim, pro
enu-

enuptis quoque, seu denuptis habitas, quæ in equestris Viri manus conuenissent: *Equites*, inquit Valentinianus, *Romani, secundum gradum post clarissimus dignitatem obtinent.* l. 1. C. de *Equestri dignitate.* Etli enim non nescio, ante Valentinianum seniore, tertium gradum equites habuisse, ita vt primi essent senatores, secundi perfectissimi, tertii equites; constat tamen, hunc Principem, dignitatem equestrem senatoriæ, seu clarissimorum iterum proximam fecisse, vt fuit ab antiquo, quæ sub Constantino M. paullatim est deminuta. Demonstrat hoc pluribus Jacobus Gothofredus lib. VI. C. Th. iii. 36. l. un. cuius serinia non compilamus. Quod nos tuemur, inde palam fit, quod Vlpianus clarissimorum solum mentionem infert, adiecturus sine dubio de equitibus aliquid, si nomen *clarissimarum*, equicum vxores seruassent. Cui opinioni haud parum opitulatur illa apud Martialem Gellia equiti nubere recusans, vtut Poeta false deridet eam pro more lib. V. epigr. XVII.

Dum proauos, atausque refers & nomina magna

Dum tibi noster EQVES sordida conditio est:

Dum te posse negas, nisi lato, Gellia, clauo

Nubere: nupsisti, Gellia, CISTIFERO.

Quid autem fuerit *cistifer*, apte explicat ad hunc locum Raderus; quamuis antiqui Codices nonnulli *Cistophoro* legant, vt me docuit Hieronymus Bossius Ticinensis de *Senatorum lato clauo syntagmat.* XIV. sed dubito, num sit iusta lectio. *Cistophorus* nummi genus est, qui pro ætippo habet *cistam* mysticam, qualem multi olim in Asia populi signabant. Hadrianus Turnebus aliter; ita dictum nummum opinatus, quia percussus esset forma *cistæ* ferentis,

tis, hoc est *cistigeri*. Sed non fit verisimile, ad vnum omnes
 eius generis nummos periisse: neque enim vllus visitur, aut
 visus & descriptus inuenitur vsquam. Quare CUPE-
 RI, quam adtulimus, coniectura placet *observ. lib. IV. cap.*
16. Vnum locum e Catullo apponimus *carm. LXI. v. 259.*

Pars obscura cauis celebrabant orgia cistis,

Orgia, quae frustra cupiunt audire profani.

Erant hæc cistæ canistra non magna, capite gestari solita.

Quod ἐν πικρόδρα.

§. XIV.

Magis ad scopum nostrum pertinet, nobilitatis aut
 gradus vtique iacturam fecisse eiusmodi feminas denu-
 bentes in inferiorem familiam, nisi Cæsarum auctoritate,
 priuilegio, aut codicillis acciperent senatorii ordinis or-
 namenta. Exempli & leges indicauimus supra cap. I. §.
 XVIII. vnde hæc exceptio firmatur.

§. XV.

Sed quid audio? *Feminis lliensibus, Delphis, Ponticis id*
iure præcipuo indultum, vt liberos suos possent nobilitare. Hoc
legem I. ff. §. 2. ad municipalem & de incolis affirmare, cuius
sit Vlpianus auctor: qui ex duobus igitur, inquit, Campa-
nis parentibus natus est, Campanus est. Sed si ex patre Cam-
pano, matre Puteolona, æque municeps Campanus est, nisi forte
priuilegio aliquo materna origo censeatur: tunc enim maternæ
originis erit municeps. Vt puta lliensibus concessum est, vt qui
matre lliensi est, sit eorum municeps. Etiam Delphis hoc tri-
butum & conseruatum est. Celsus etiam refert, Ponticis ex
beneficio Pompeii magni competere, vt qui Pontica matre natus
esset, Ponticus esset: quod beneficium ad vulgo quæstos solos
pertinere quidam putant: quorum sententiam Celsus non probat:

bat: neque enim debuisse caueri, vt vulgo quæstus matris conditionem sequeretur: quam enim aliam originem hic habet? sed ad eos, qui ex diuersarum ciuitatum parentibus oriuntur. At citius in Catilinæ domo M. Tullium, quam hac in lege nobilitantem me inuenturum ac visurum ventrem sperassem. An municipem fieri est nobilem fieri? Qui hic ^{nata γεννητός} dicitur municeps, suæ ciuitatis ciuis est. Quare primaria in lege quæstio vertitur: cuius sit municipii ciuis, qui patre ortus Campano, matre aliunde originem trahente? Et patris conditionem spectari Vlpianus respondet: nisi materna origo munita priuilegio, hoc est, nisi ciuitati peculiariter tributum, vt illa haberetur pro ciuitate originaria; etiamsi sola mater ibi est nata atque educa: quales sunt Ilium, Delphi, Pontica. Igitur hoc tantum consequitur, vt is, qui matre natus est Iliensi, sit Iliensis, quatumvis pater foret Campanus. Aliud nihil hac in lege continetur: de nobilitate ne verbum quidem occurrit; sed soli Doctores, qui, vt multa & varia dixisse videantur, quæstiones hic inconcinnas subnexuere, ac ventis febriculosa, quam pragmaticam vocant, scientiæ agitati, de nobilitate matris male coherencia insperferunt; quorum morem, vt facimus flocci, ita etiam eorum consecutiones non existimamus maioris. Dixissent nonnihil, si de dignitate & honoribus gestis in municipiis aliquid adtulissent, vt pote quos etiam Senatores Romani, quid? quod Imperatores retinebant. Ita enim Hermogenianus l. 23. ff. ad Municipal. Municeps esse desinit, Senatoriam adeptus dignitatem, quantum ad munera, quantum vero ad honorem, retinere creditur. Sed vereor, ne hoc paullo sublimius sit, quam vt ab omnibus intelligatur. Et intelligerent vero, si Spartia-

ni Hadrianum cap. XX. consulere. In *Heiruria* Praetorem Imperator egit; per *Latina oppida* & Dictator & Aedilis, & Duumvir fuit: apud Neapolitanos Demarchus: in patria sua *Quinquennalis*, & dein *Adrie* *Quinquennalis* quasi in alia patria. Itaque Hadrianus *Quinquennalis* & Aedilis, quamvis Imperator, in patria originaria & naturali mansit: de qua vide sis admodum singularia in excellentissimi Spanhemii *orbe Romano* cap. VI.

§. XVI.

Enim vero, quod in memorata lege Vlpianus notat, neque ad tales honores atque dignitates pertinet; neque ad mulierum nobilitatem. Solum de foro originis sermo est, quod sequuntur liberi Iliensi, Delphica, Pontica matre procreati. Dignitates autem gestique in municipiis honores nullam nobilitatem tribuebant: neque auditum est unquam, aedilem municipalem, Duumvirum, Decurionem vere nobilem esse reputatum propterea, quod ipse, quod parentes, quod maiores fuerint tali honore municipio conuetsiti.

§. XVII.

Quare ista materna nobilitas, quam hic sibi fingunt Doctores, in aures vanescit. Quod ut liqueat, fac, Senatorem Romanum, vel Consulem habuisse in matrimonio Delphicam, cuius pater fuerit in isto municipio Archon; an filius huius consulis non erit consulis filius, sed Archontis solum nepos? Nam matrem sequetur in omnibus, non patrem, qui forte Arpino oriundus, & consul est factus Romae, quemadmodum euenit Cicero-
ni? Et non putem, tam aliquem responsurum inficet-
Quamobrem relinquatur, ut lex Vlpiani perperam ad-
ducatur & adducta sit ad probandum, libros nobilitari
a matre. Id largimur, patriam eos originariam a matre
acce-

accepisse, si hæc fuit Ilienſis, Pontica, Delphica, & Antiochena. Longum vero eſſet, & a noſtro propoſito proſuſ alienum, ſi docere vellemus, quare & quo pacto hiſce ciuitatibus id ſit indultum priuilegii; de quo tamen Cuiacius te docebit in diuinis *obſeruacionibus*, & Dionyſius Gothofredus in not. ad *b. l. vt ſilentio inuoluamus* Franciſcum Amayam plureſque non minoris nominis Iureconſultos.

§. XVIII.

Nos interea firmiter in opinione ac theſi, quam defendimus, perſiſtimus, & ne minimum quidem nobilitatis mulierem adicere marito ſuiſque liberis confirmamur. Vnde plane ignoramus, quid in mentem venerit lepidiſſimo Bartolo, quidue ſomniauerit laſon, ille ad *l. ſi diuortio factio 21. ff. de V. O.* hic ad *l. ſuggeſtioni n. 18. C. de V. S.* quando tradunt, maritum plebei generis, ſi nobili genere natam duxerit, dotemque ſibi, quam nullam accepit, cauerit numeratam, de dote non numerata, inter tempora præſtituta queri, vel excipere non poſſe. Cauſſam huius deciſionis diuinando adſequi forte poterit nemo: adeo longe quæſita eorum ſunt argumenta. Putant enim, induci hic compensationem, maritumque, ſi nec petat dotem, nec accipiat, nihil ea ratione donaturum coniugi nobili, quippe quæ nouis domum honoribus auxerit, eoque aliquid indulgendum nobilitati, quæ omnia penſet: neque idcirco donationem hanc prohibitam videri, quia non ſit donatio inter maritum & vxorem, ſed licita atque debita cum nobilitate compensatio. Verum hæc noua ac mirabilis ſane *uoueſoria* eſt, Bartolo & Jaſone digniſſima, vt qui in rebus antiquis & ad iuris prudentiam Romanam pertinentibus talpa sæpe non ſunt oculatiores.

tiores. Vbi enim didicerunt isti glossarum conditores, feminam mariti domum reddere splendidiorem? eique aliquid adferre dignitatis? Vix enim est, vt marito gloriosa fuerit vnquam apud Romanos solius vxoris nobilitas. Hoc verum, dedecori aliquando mulierem esse potuisse Viro; sed non potuit efficere illa vnquam, vt qui non esset florenti genere fatus, vxorio splendore tantillum illustraretur. Ex quo patet, quam frigide & insulse peragant nobilitatis Romanæ fabulam cum Iafone suo Bartolus, digni, qui explodantur omnium sibilis, & expellantur solidioris atque elegantioris Jurisprudentiæ theatro, vbi marito domus, sacra, penates, dignitas tribuuntur; non feminae, viri radiis nunquam non collustrandæ, nisi aut manere in obscuro, aut imminuta claritate conferre se in tenebras abiecte cupiat. Adde, si lubet, quæ habet Ioannes Vaudus *lib. II. quest. 37.* Et adiecissim ego, Romanorum vxores, vbi in maritorum familias transferant, census maritorum gentilitiis nominibus, si vera hæc foret Thomæ Reinesii *Synt. Inscrip. p. 42.* & probata observatio. Refellitur enim is innumeris mulierum exemplis, gentis suæ, non maritorum nomen ostentantium.

§. XIX.

Atque ita quidem euidentibus signis argumentisque est ostensum, nihil in matrimonio præsidii pro mulieribus offendi, vt hæc vel nobilitent vires, vel fortunæ suæ bonis insignibusque locupletent liberos: nunc videamus, quid extra matrimonium valeant nobiles feminae, quidue impertiant ex se natis. Triumphum hic canunt, & fidentius incedunt, qui nobis contraeunt, ac facultatem nobilitandi matri per leges tributam expellere animo
non

nondum sunt apti. Igitur Vlpiani philosophiam iactant; eam sibi edicunt patrocinari; huic adiciendum calculum iubent, quando is in fragmentis tit. V. §. 8. *Connubio, inquit, interveniente liberi patrem sequuntur: non interveniente connubio matris conditioni accedunt. Excepto eo, qui ex peregrino & ciue Romana peregrinus nascitur. Quoniam lex Mensia ex alterutro peregrino natum deterioris parentis conditionem sequi iubet.* Et pareremus edicto, si Vlpianus præcepisset, quod volunt, nec a peregrino Prætoris proficisceretur, quidquid tuentur ac dicunt. Valde enim timeo, ne iterum a baculo ad angulum argumententur, & libertatis atque ingenuitatis beneficia cum prærogatiuo nobilitatis nomine strenue confundant. Quod ut intelligatur enucleatius, faciendum est.

§. XX.

Sicuti enim Vlpianus, ceterorum Iureconsultorum more, naturalia a civilibus sollicitè separat; ita is matrimonium ad patriæ & rei Romanæ leges exigit, utpote in qua potiores sunt viri partes; cuiusque de conditione ipsa mulier aliquid mutuatur, ac sibi habere cupit, eiusque solem pluuiæque combibit. Quocirca fas etiam est, ut, stante & interveniente connubio, liberi tam in naturalibus, quam civilibus sequantur patrem, qui est caput familiæ, & de quo existimantur veteres, quod hic solus generis auctor sit, maxime cum Diogenes & Hippon Stoici, ut est apud Censorinum, statuerent, partum ex semine viri solum procreari. Vnde satis liquet, quare patri certo tantam præcellentiam hac parte tribuerint leges & veteres Consulti.

§. XXI.

Verum ubi pater nullus est, aut, quod sensu iuris perin-

G

perinde, incertus, neque is apparet liquido, ibi profecto per rerum naturam fieri non potest, ut ad patrem respiciatur. Quocirca sola mater restabat, quam sequantur liberi; idque Ulpianus l. 24. ff. de statu hominum LEGI NATIVAE adseribit. Cuius rei quæ sit vera & interior causa, non omnes intelligunt. Ego vero haud temere animum induco, Romanos naturalium liberorum utilitates in legibus & sanctionibus suis neglexisse: fueruntque illi in ea existimatione, ut quasi diuersi generis aliquid, & profus in republica alienum haberentur: adeo nulla eos *Φιλανθρωπία* ante Valentinianum & Constantinum M. nullo fere studio & affectu sunt persecuti. Saltem Iustinianus id clare Nouella LXXXIX. innuit, neruo seque probat Guilielmus Douiatius, consiliarius in regio Tholosatum Senatu pereruditus, *Enarratione in Responsa Iur. consultorum naturalia primæ & secundæ partis Digestorum X.* Quod si verum est, nempe, ius civile Romanorum naturales liberos antiquitus spreuisse, quid mirum, tradere Ulpianum lege naturæ factum, ut hi matrem sequantur? Non alienum erit hoc loco, expendere naturalium liberorum appellationem, quam apte, ni fallor, enoluit Desiderius Heraldis *rerum & quæst. Iuris quotidianum lib. I. cap. I. n. 2.* Naturalium, inquit, appellationis est *πολύτητος* pro diuersis respectibus. Respectu adoptiuorum filii legitimi dicuntur naturales, quia sunt *ὅμοιοι* naturæ, adoptiuui autem *ἕτεροι*, & ex legis solius commento. Natura a legibus temperata, & iis obsequens procreat liberos legitimos. At minimum & legum ingenium liberos adoptiuos. At natura vaga, ac legibus soluta, & libertate sua lasciuens procreat quidem liberos, sed quos lex, quandoquidem naturæ solius opus sunt, legum

legum forma non adhibita, naturales tantum appellat. Atque sic liberi naturales sunt non legitimi.

§. XXII.

Iam adsumo magis speciatim: liberi extra matrimonium nati non sunt legitimi; quia deficit legitima coniunctio, deficit pater: nihil enim hic civile est; omnia naturalia; igitur solum etiam accipiunt naturale. Quid vero hoc est, nisi libertas est? Seruitus facti habetur, siue sit præsens, siue antecedens, siue consequens. Quando itaque matrem sequi dicuntur naturales & vulgo concepti partique, eiusmodi factum excluditur; atque interea, quando libera est mater, etiam illi ingenui pronunciantur liberique; sin secus, hoc est, si vel factio suo, vel alieno mater est ancilla, etiam partus non consequetur statum, sed seruus erit. Præter hoc nihil extra matrimonium natis tribuit Vlpianus.

§. XXIII.

At tu vero, qui nobis aliisque obstrepis, non naturale, sed civile, & quod est aduentitium ex lege, iis tribuis, quorum lex primum, & præcipue Vlpiani tempore nondum rationem habuit. Est hæc, fateor, interpretatio non vulgaris: sed permittere nobis, vt nullum Iurisperitentiam Romanam pestilens magis fidus asslasse statuamus, quam cum propria ἐπιλύσεως, commenta nobis obtrudunt cruda in forum studia proiicientes. Nobilitatem vero qualitatem esse aduentitiam, non a natura hominibus ingenitam, sed hominum scitis institutisque introductam, probatione fere non eget. In sensus quippe incurrit, eoque σωματικῶς comprehenditur, atque oculis contrectatur, id esse naturale non posse, sine quo natura hominum optime consistit. Est hæc Francisci Amayæ

mayæ acutissimi Hispani non ingeniosa, sed ad naturalem euidentiam proxime accedens demonstratio.

§. XXIV.

Ast auscultabo tamen hiscentibus erroremque suum opiniose tuentibus. Distingue, aiunt, nobilitatem sanguinis, a nobilitate honorum; finge patriciam, cui in venis natat patricius sanguis, finge natam, natumque ex tali sanguine, an generando mutatur sanguis? an Dea non pariet Deum? an ex nobili sanguine fluet ignobilis sanguis? Enim vero miseret me talium argumentorum: quantumvis repugnantias repugnantis cumulent. Euge enim, maneamus hic loci paullulum; ac me incredulum interea, uti forsitan sueuistis, nominato, donec maius appareat veritatis lumen. Quid est SANCHI? hunc enim barbarum hominem, qui magnum de matrimonio volumen conscribillauit, in primis oppugnandum sumo: quid est, repeto, sanguinis nobilitas? Quamquam enim non diffiteor, stirpis nobilitatem posse forte appellari nobilitatem sanguinis, non habent tamen dissentientes sacrationis, ut illam pro mere naturali venditent. Quum Romulus alique patricos fecerunt iisque cum posteris maiorem plebeis dignationem tribuerunt, caue illam in sanguine latuisse dignationem credas blateresque. Non est res ista corporalis, quæ tangi possit: fac potius, & festinante licet stilo, incorporalem dic, moralem appella, atque intellectu tantum comprehensibilem statue, quia ciuilis est, quia moralis, quia incorporalis. Et certe si lices fuissent Romani, atque obtusi prorsus, si credidissent, patriciam dignitatem propagari quaqua ratione. Propagatur verum est, sed secundum patriæ honestos mores, secundum statuta ciuitatis, secundum fori ac le-

ai

Et genialis inuiolabiles leges. Quæ has migraret, ab
 ara pudicitia patricia & plebeia arcebatur, & extor-
 ris quasi agebat, atque ad alium pertinere populum
 fere credebatur, a legum beneficiis remota, inimica
 veterum Romanorum sanctitati, hostis pudicitia. Si
 quid retinuit inuerecunda, id non civile erat edepol,
 magnificum, excellens; sed omnibus mortalibus, qua
 mortalibus commune, aut plebeiis quoque facile obtentu.
 Quod postremum propterea addo, ne nobis decuriones
 spurios obiciant, a quorum muneribus ne ludæos quidem
 ac Christianos, quos pro vilissimis habuere pagani, exclu-
 serant. Nec latere de cetero peritiores potest, feure ani-
 maduertisse Romanos in feminas primarias prostituentes
 pudorem. Saltem Lipsius ignaros eius rei in *excursu* ad
 Taciti *Annal. lib. II. cap. 85.* copiosius docebit, non nos,
 qui in *transcursu* duntaxat monemus, & dignitatem tales
 amisisse, & ornamenta, hoc est, institam, stolam, vittas.
 Et tamen non pudet disquirere, vtrum liberi naturales ac
 vulgo quaesiti nobiles fuerint, quorum interea matres no-
 bilitatem & omnia eius ornamenta ipso iure factoque per-
 didere: quod sine dubio *ἀνορον*. Nec iuuat, etsi mere-
 tricem a concubina separari iubent. An enim nobilis
 femina esse potuit concubina? Non est mihi iureconsulto-
 rum schola cognita, cuius e gremio talis spargatur do-
 ctрина: feminam clarissimam potuisse fieri amicam, qua
 cum licite viueretur sine solenni deductione in domum,
 sine testatione & tabulis dotalibus, sine auspiciis & pron-
 nubis, sine aquæ & ignis acceptione. Potius exploratum
 est, stupra matronarum ordinis primi ac secundi ad ser-
 uandum publicum decus, non abiisse impunita; cum
 e contrario in libertinas, aut quæ erant e plebe, tantum

non impune peccaretur; hæcque militia venerea his fere fuerit permiffa.

§. XXV.

Ac nemo vero induxit animum, sanguinem patri-
ciæ feminae, aut cunni albi, vt Horatii verbo vtar, effice-
re, ne fit amiffa dignitas, quam paffa ftuprum non folum
commaculauit, verum etiam non fine magno gentis fuæ
dedecore extinxit. Ipfæ lex Pauli 47. ff. *de Ritu Nuptiarum*
nullam proftitutæ fenatoris filiae feruari honore adfir-
mat, quæ tam spurcum non eft afpernata commercium.
Durum equidem hoc cenfet Matthæus Wefenbecius in
paratilis ad *π. de his, qui notantur infamia*; fed ita fcripta
eft lex, ita more Romanorum veterrimo fuit, ita Tibe-
rius ac Claudius denuo fanxerunt. Non legitur
apud Suetonium Tacitumque, aliquem tum tem-
poris tantas de illuftri fanguine tragoedias excitaffe;
vti nunc excitant plures, qui, quæ loquuntur, ne-
ficiunt, fanguinem crepantes fine modo, ignari interea, fe
futire ac murmurare cum vulgo, ac, quidquid adicitur
fanguini, ad commenta ciuitatium & iuris fictiones per-
tinere, quæ ceffant iterum atque in auras dilabuntur, cum
a fcopo, quem animo intenderunt Reipublicæ principes,
eiufmodi perfonæ, quibus prodeffe debet fictio, refiliunt.
Quod autem ifti tandem de Dea Deum generante *ἀλόγως*
infpurgunt, e Ciceronis lib. III. cap. 18. *de Natura Deorum*
mutuo fumerunt, in nouum errorem prolapfi. Audia-
mus Tullium: *Quorum patres Dii, non erant in Deorum nu-
mero? Quid? quorum matres Deæ? opinor etiam magis: Vt
enim in iure ciuili, qui eft matre libera, liber eft; item iure
na uræ, qui Dea matre eft, Deus fit neceffe eft.* Iam circum-
fpice, qui tales ludos facis, equite non plaudente, vt agnos-
cas

cas errorem. An affirmat Cicero, nobilem fieri, quem genuit nobilis mater? Et non putem. Libertas naturæ donum est; igitur hanc accipit a matre filius. De Diis eorumque generatione nulla lex esse civilis potest; itaque & Dea Deum gignit. Tu vero perperam nobilitatem stirpis tanquam naturale bonum consideras, quamvis illa vim suam decusque a civitatis arbitrio sumat; atque interea cum hisce cogitatis tanquam cum pila conficiaris ludisque. Vnum ad suo, ne veteres solos tam existimes seueros, tam graves, ac sanctos. Ipse Iustinianus Imperator spurios illustri femina, quæ liberos habet legitimos, procreatos, ab eius successione remouet. Ecce? Rationem ipse *l. s. C. ad SC. Orphitianum* suppeditat: *Quum in mulieribus ingenuis & illustribus, quibus castitatis obseruatio præcipuum debitum est, nominari spurios satis iniuriosum, satisque acerbum, & nostris temporibus indignum iudicamus.* Quas hic ingenuas appellat Iustinianus, Basilicorum compilatores *ἐγγενείς* vertunt, id est nobiles. Quibus præmissis, age iterum, ratiocinemur parumper, & sensus consulamus. An, qui nominari non debent, nobiles erunt, nominatissimi? Non, inquis, hoc sensu; sed sanguine nobiles erunt. Sanguine, regeo, nobiles ii solum dici possunt, qui agnationem habent & cognationem nobilem. Spurii vero & nothi nec gentem, nec agnationem habent; quia vel pater nescitur, vel illum cetera nequeunt certo. Quod ad cognationem, videtur quidem, hæc neque nothos neque spurios destitui: sed mutabis mentem, vertesque stilum, si pensitaueris, spuriorum originem ex eo tantum dic, quo nati sunt, numerari. Indico legem *9 ff. ad Municipal.* ne peregrinum hoc videatur vlli. Præterea non est negligendum, mulierem familiæ suæ & caput & finem esse. Hoc iterum ex
lege

*lege 195. ff. de V. S. constat. Iam vero, si suæ familiæ caput est mulier, non pertinebit spurius ad aliam, quam matris, cuius hæc caput est, familiam, aut potius cellam; eoque auos maioresque numerare non poterit. Ex quo claret, nec stirpis nobilitatem hæreditare spurium, quia stirps cum matre hoc loco cum dedecore incipit; nec imaginum ius, quia, quæ amisit maiorum honorem, hunc propagare ad suos non potest: sed veluti extranea merito habetur. Quin immo finge, manere illustrem feminam, quæ deposuit pudorem, in patris familia, quid hoc ad filium, qui, uti vidimus, nominari non debet? Sed non mansit forte ipsamet, quod ad ciuilia adinet beneficia & ornamenta, in patris familia. Ceterum non abs re erit, obseruare, neque patricios olim perstitisse, neque horum ius atque nomen retinuisse, qui in plebeiam familiam per adoptionem transierunt. Quidquid in contrarium inuenitur, id non nisi diu post, sub Imperatoribus, ius originis in honoribus suscipiendis adoptione non mutari statuentibus, inualuit, ut e digestis colligitur ad Municipalem; ostenditque Perizonius *dissert. de ducenda defuncti fratris uxore* p. 87. Igitur colligi multo minus debet, patriciam manere patriciam, quando illa plebeio sese iungit, & spurium retinere splendorem natalium, quo caret exciditque mater venere ac libidine famosa.*

§. XXVI.

Sed fac amplius, matrem patremque fuisse nobilem, qui generarunt filium naturalem; fore nec hoc proderit tibi: quantumuis sic facias fingasque. Iniustus pater non est sensu iuris pater. Itaque tali modo natus *ἀπάτωρ* erit: vtut fore certus est pater, atque aliunde de eo constat. Sufficit, non constare ciuilitate, eumque nominari posse

se pater. Adde, non repugnamus, legitimari filium, liberosque sic genitos quæsitosque, legitimari vel per subsequens matrimonium, vel rescriptum Principis; & nondum tamen habendos, dicendosque nobiles fidenter pronuntiamus. Qui enim legitimus efficitur patri, non generi sic efficitur legitimus. Quod quum ita sit, non acquiret certe legitimatus nobilitatem generis, nec honorum imaginumque societatem: ut qui per totam diffusi familiam sunt, nec ad patrem solum, sed ad familiam individua ratione pertinent; talisque ad summum, si pater magistratus curulis, vnius imaginis homo efficeretur. Itaque quocunque te veritas, ex Romani iuris ratione

FABIO vel iudice vincam.

In transcurso moneo, Fabium hunc Horatianum Iureconsultum fuisse deprehensum in adulterio. *Deprendi miserum est:* ita idem Venulinus *Satyr. II. v. 269.*

§. XXVII.

Quamquam vero in Iustiniano corpore nihil solidi invenitur, quod pro ventre nobilitante queat adduci; non tamen incredibile, aut humanam excedere mihi fidem videtur, statuto posse permitti, vel iuberi, ut a matre nobilitas proficiscatur in filium liberosque. Nam etsi Bartolus hoc sibi vna cum Palæotto aliisque; innumeris persuadere ausus non est; deprehendi tamen, propterea id iis videri falsum atque incredibile, quod iuris naturalis sit, nobilitatem venire a Patre, paternoque genere: cui etiam obsecundaverint leges Romanæ, quas pro ipsa ratione bene multum haud raro venditant. At valde dubium, immo falsum est, nobilitatis fundamentum iure naturali tanquam tibi-cine fulciri; cum ea meri arbitrii, & inde varii generis, variisque rationibus ac causis sit superstructa. Non repetam,

H

petam, apud Xanthios lege fuisse cautum, ut a matribus generis nomen filii sortirentur, non nominabo Locros, non Lycios uniuersos, de quibus Plutarchus, Herodotus, Polybius; quos excerpfit Andreas Tiraquellus Vir diligentissimus; quaque parte eum excrispserit ad vnum fere omnes, qui de nobilitate aliquid sunt commentati. Sat est, per se intelligi, a summa pendere potestate hoc, quidquid est, commentitium: quia non est a natura nobilitas, utpote quæ omnes homines æquales producit: quin facile foret offensu, etiam matrimoniorum æqualitatem atque inter contrahentes paritatem lege gentium nequam præcipi, sed ab arbitrio imperantium, vtut rationabili, proficisci. Quod si vero quaratur, quid magis congruum atque decens, si sit stabienda nobilitas; paternum ne potius, an maternum respiciendum genus, paulo aliter existimarem definiendum. Nunc disputatur, quid iure fiat, & quid denique factum eum maxime sit in Germania, vbi nobilitatem duci a ventre, non nonnulli, qui dicant; plures tamen, qui nobiscum solidioribus moti rationibus tueantur contrarium.

§. XXVIII.

Quare præponimus antiquissimos Germanos ciues suos certos in ordines distribuisse. De Saxonibus id supra demonstratum dedimus; qui in primis in coniugiis ineundis ita fuere patrii moris atque *ἑταῖροι* studiosi, nihil vtin connubiis tolerant mixturæ. Adamus Bremensis classicus hac de re testis est, nostro commodo, Eginharti arans vitulo: *Id legibus firmatum, vt nulla pars in copulandis coniugiis proprie sortis terminos transserat: sed nobiles nobilem ducat uxorem, & liber liberam: liberius coniungatur liberta & seruus ancille. Si vero quispiam horum sibi non congruentem*

ensem

entem & genere præstantem duxerit uxorem, cum vitæ suæ damno componat. Ex quo concluditur certo, eo tempore nulli Saxonum venisse in mentem, liberas feminas pro libitu posse nubere: posteaquam nunc constat, capitali supplicio fuisse subiectas, quæ impari coniugio necterentur. Non est nostrum, differere nunc, fueritne hæc consuetudo nimis acerba? Dependet res tota ab imperantium arbitrio, & pactione ciuitatis; nec credimus, iure reprehendi, qui ordinem semel institutum intento seruare studio sategerunt. Quod si enim Romanis licuit colluuiationem confugiorum prohibere seuere, ne videlicet optimates in contemptum adducerentur; quidni liceret etiam Saxonibus tueri discrimen semel introductum, ac, ne vulgarentur concubitus plebis procerumque, prouidere. Saltem venerabilis Beda ita veterum Saxonum Rempublicam depinxit, prorsus vt appareat summam auctoritatem penes optimates stetitisse; quem vt percipiamus, forte interest Lectoris: *Saxones*, inquit lib. I. Hist. eccles. cap. II. *Regem non habent, sed Satrapas plurimos suæ gentis præpositos, qui ingruente belli articulo mittunt equaliter sortes, & quemcumque fors ostenderit, hunc tempore belli ducem omnes sequuntur; peracto autem bello rursus equalis potentie sunt omnes Satrapæ.*

§. XXIX.

Etsi vero de Francis antiquis hac in caussa tam luculentum atque egregium testimonium non suppetit, quam de Saxonibus produximus; elucet tamen hinc inde, non hos item promiscuis indullisse coniugiis. Neque enim lex Salica tantum; verum etiam Caroli M. ac Ludouici Pii temporibus condita Capitularia *mulierem liberam mancipio sepe iungentem cum omnibus natis Domino addicunt: quod in-*

dicio est, vehementer Francorum genti impares displicuisse nuptias: ut pœna non erat ab iis tam tristis atque horrida statuta, atque a Saxonibus, aliisque Germanicis populis, de quibus paulo post. A Salica lege in hoc differt Ripuaria, quod Virum quoque ancillam Ripuarii in matrimonium ducentem perpetuo seruitutis iugo subiiciat.

§. XXX.

Lex Allemannica vero paullo mitior Francorum instituta erat: nec enim hæc liberam Allemannam in familiam domini; sed genitam duntaxat ab ea prolem transcribebat: ipsa interea amittente hæreditatem & maculam contrahente sat grauem. Langobardorum maiores vero Saxonum seueritati locum dabant: haud secus atque Burgundi, qui nece vindicandas eiusmodi impares nuptias iudicabant. Vnde facile est ad concludendum, perperam laborare omnes, qui non extingui feminae Germanicæ nobilitatem posse somniant, quia sit data sanguini: sed ἀνομα sese loqui & illiberaliter cogitare ipsi demum intelligent, quando nec ingenuitatem, nec libertatem, nec vitam seruasse ingenue natas feminas ad seruorum contubernia declinantes videbunt. Et quis iam audebit, nobilitatem stirpis ita in iis extollere, tamque magnifice de generosa sentire radice, ut fructus in alios, maritum puta, liberosque spargat ipsa debilitata ac fracta? Nec proderit, iniquitatis potulare hæc leges antiquas omnes atque iis scribere dicam: quandoquidem illi, qui contrarium sustinent, de more Teutonico verba faciunt; qui vero, uti eum depingunt, nusquam, nisi in opinione commentitia adoptantium inuenitur. Si quid video, non sane indolem coniugiorum apud maiores nostros satis habent respectam.

Quare

Quare opera forte pretium essent facturi, si Potgieteri libellum singularem *de conditione & statu seruorum* euoluerent, qui perdocte varios gentium mores collegit &, quam inique semper in quales illæ nuptias tulerint, copiose ostendit.

§. XXXI.

Quod vt quodammodo constet, in memoriam vniuersis Taciti reuocabimus testimonium: *Seuera illic matrimonia sunt.* Nam & maritus ibi primas tenuit, non quidem ob easdem, quas Romani habuere causas, sed proprias. Sic enim vnum accipiebant feminæ maritum, quomodo vnum corpus vnamque vitam, ac personam, non rei affectum mancipientes, a viro expectabant vniuersa, dotem, honores, bona, lucraque omnia. Quamobrem et si apud eos tam solennis in domum deductio, tot sacra arcana, tot coniugales Dii, quot apud Latinos non obseruantur; tamen ex aliis signis, nempe ex habus equisque iunctis, ex laborum periculorumque individua societate tam arcta colligitur coniunctio atque vnitas, vt coniugium coniugis, non coniugem coniugii causa amare viderentur: vt recte Grotius verba Taciti *de M. G. cap. XIX.* interpretatur. Ex quo id patere minimum arbitror, vxores semper maritos in oculis tulisse, atque his fortunæ munera, laudem, gloriam decusque sperasse.

§. XXXII.

Qui aliter, omnia subuertunt, mores maiorum informantes, submutantes, nouum iisdem ingenium proprio ausu induentes, turbando vetera, substituendo noua, ne, quæ fingunt resinguntque, cernant, resciscantque vniuersi. Ego vero regulæ ac maiorum mori tenacius

cuis inlito. Quæ enim de Saxonibus adtulimus, Caroli M. ætate apud eos obtinuiffe, Eginharti & Adami Brementis fide certum est. Nec diuersum de Francis constat, paululum ut lenioribus in infligendo pœnæ genere. Quod in Campania in mores irrepsit, nempe, ut ingenua Campana muliere natus haberetur pro ingenuo, id regulam non tam tollit, quam firmat, quia nemo non hoc institutum e privilegio deriuat, simul atque Galliæ Iureconfulti tempus ac causam indicant, quare tam abhorrens a prima Francorum lege consuetudo inualuerit. Cui senim ignotum est prælium parricide commissum ad Fontenetam prope Brittas? quo sicuti flos Francicæ nobilitatis cecidit; ita tanta inprimis strage affecta est Campaniæ nobilitas, ut vix esset, qui cum honore ferret arma. Eo igitur tempore vsu venisse ad vnum adfirmant omnes, etiam politissimus Gabriel Daniel in luculento patriarum historiarum opere, vt vxor nobilem efficeret maritum, & familiam genere insignem ad posteros continuaret. Quis vero a singulari euentu, priuilegio ac more particulari ad vniuersalem existimaret concludendum, nisi qui mentis deminutionem sit quodammodo passus? Quamobrem ratum maneat, aliam Francis Germanisque sedisse consuetudinem, donec contra veterum instituta producatu nouum, & quod laudabiliter constitutum, ostendatur dissolutum.

§. XXXIII.

At valde vereor, ne nihil sint demonstraturi. Quæ enim hæc consecutio est? adfirmant Dionysius Gothofredus, Petrus Pithœus, Carolus Lofsæus aliique, Campanos, Trecentes, Senonenses, Caluimontanos liberis matre nobili oriundis tribuere nobilitatis iura; Ergo vniuer-

niuersa Francia hisce vixit institutis. Putasses sane, qui
 Trecentes, Senonenses, Caluimontanos recensent, & a
 Campanis separant, diuersos Galliaë populos numerasse,
 vnde postea conficiant inductionem concludantque in-
 solentissime: totam Galliam igitur hisce fere moribus in-
 dulgere. At omnes hæ ciuitates Campaniæ sunt, a qui-
 bus ad totam Galliam perperam necitur consecutionis
 filum. Quod de Andegauenibus adiicitur, vtique fal-
 sum est, si audiamus Ioannem Bodinum, ANDIUM
 SINE BONO; cui plus hoc loco tribuimus quam
 Renato Choppino, vt rem iudicatam laudanti. Ne-
 que enim verisimile sit, Bodinum *lib. I. de republica* tam
 acriter infectaturum fuisse nobilitatem a feminis ductam,
 si mos ei patrius contrarium quotidie in aures insusurra-
 set. Et fac tantisper, obtinuisset hominem singularem,
 aut vnus generosa femina hæredes apud Andios fortui-
 to decreto, vt nobilium numero censerentur; quis vna
 volitante hirundine vernum sese tempus insinuare, aut
 aperire concluderet? quis ab vna ciuitate, vel municipio
 ad vniuersum Galliaë regnum inferret? Sed immo vero
 probabilius est multo, in ceteris Galliaë prouinciis ali-
 am passim regnare consuetudinem, quoniam lurecon-
 sulci Galliaë cum Francisco Connano sæpe sæpius inge-
 minant: *Male Campani, vicini nostri, qui nobilitatem etiam
 a matre sibi sumunt, patre licet ignobili*: vt eos inuoluamus si-
 lentio, qui de vsu vniuersali etiam in Campania dubitant,
 huncque morem tantum non per risum iocumque con-
 temnunt; non ita ludificaturi hercle, si id gentico fieret
 more, inque actibus rerum multus atque assiduus vsus
 sensus oculosque feriret. Adscribam magna in Galliaë
 existimationis viri Ioannis Bacquetii *Oper. Tom. II. p. 54.*
 cla-

clarissima verba : *Et pour le jour d'huy on n'a point d'égard aux dites coutumes & tient on pour certain en France, que le ventre annoblit point : tellement qui sont issus de pere roturier & de mere noble, sont roturiers, s'ils n'ont obtenu arrest de la Cour des aydes.* Erat Bacquetius regii filci aduocatus, qui filci, seu domaniorum iura labore non pœnitendo euoluit.

§. XXXIV.

Quibus ita constitutis leuis res erit operæ, dispellere fumos, quos præsumta iterum opinio de vera & in sanguine residente nobilitate propellit foras. Neutiquam enim extra omnem dubitationem constitutum est, nobilitatem viuere & spirare quasi in sanguine: quin hoc primum istud *ψεύδος* est, iam confutatam a nobis, quo admissio plura eaque innumera inde pullulancia admittenda sunt falsa. Neque enim tum inepte inferunt: si in sanguine est nobilitas vera, etiam ea propagatur a matre in liberos. Verum obscura quadam idea impediuntur & cruciantur, vt, quid cogitent, vix resciscant. Nobilitas, repeto, quomodocunque definiatur, prærogatiua est a summa potestate alicui destinata; & quam propagare potest vtique, si secundum patriæ ac summæ potestatis institutum fiat. Propagatio vero legitima non fit ab vna persona, sed binis, sibi paribus, aut saltem sibi non profus imparibus, Quæ fecus faciunt, ac plebeix litantes veneri a regula vsu patrio confirmata defciscunt, vilem edere partum merito censentur. Vt in omnium oculos incurrat absona contrariæ sententiæ illatio, sume, quæso, & nobilissimi generis feminam in vespillonis, aut turpis agitatoris, aut carnificis ruere amplexus tantisper statue, statue eam coniugali pacto firmare amoris sui fatuos ignes: an partum quæso, quia in nobilis feminæ vtero

vtro est excoctus, obstinate amplius nominabis partum ingenuæ natum, ac generosæ stirpis consortem? Sin minus, (nam forte ad contemptissimi hominis nomen horrescis) age, descendas in te, relegasque inconcinna demati principii vestigia, & forte non sine latitia tandem exclamabis: *illucescit*. Et illucescat Tibi, adclamabo, illucescat, precabor, veritatis lumen, ne sanguinis imaginaria generositas amplius rationem de statu suo deturbet, ac te corporearum rerum figuris detentum in compita ramosa, & errorum stagna paludesque deducat. Ceterum non nego, potuistete, antequam in viam a nobis reducereris, proprio addiscere Marte, Germanos nostros eam de nobilitate sanguini ratione indelebili impressa philosophiam nunquam & nusquam esse sectatos; quippe qui admodum seuerè statuerunt, vt ingenuæ mulieris e seruo suscepta proles in mancipiis numeraretur, & glebæ dominique sole adscripta ab omni nobilitatis & ingenuitatis lumine inanis maneret: quod propter inueteratam opinionem iterato duximus monendum.

§. XXXV.

Cui argumento, haud scio, quid queat opponi, nisi quis cum ineptissimis Iureconsultis, iisque Hispanis, adferere audeat, *nobilitatem* ipsam differre a *splendore nobilitatis*. Hunc enim, aiunt, perdi, si qua mulier generis sui oblita in vilis hominis contemptum sese cubile inferat, nobilitatem non item, vtpote quæ sit naturalis, a maioribus accepta, vetusta & longa possessione munita. Quod quia in antecedentibus plene nondum discipuli faciam, vt nunc discutiantur omnia, quæ caliginem denuo circumfundunt; nudique appareant ineptæ sententiæ

bafiatores, veluti Aelopi cornicula, aut Platonici hominis implumis forma.

§. XXXVI.

Nobilitatem naturalem dicunt: hic laet fucus. Et supra vero obseruauimus, non sic nobilitatem videri posse naturalem, vt ne abesse ab homine queat. Quare ne prorsus habeantur absurdi, dicant necesse est, non sic eam carere initio, vt omnibus mortalibus communis sit: potius ita eam accessisse olim sanguini, vt liquefacta & absorpta vilitate, & populari vulgaritate, commixtio sit nata, nescio, quæ? & facultatum ac virtutum omnium indiuidua connexio, ac obliuionem originis plebeie inducens vis occulta, hincque incognita latentium opum eleuatio, atque ortus quasi secundus; cumque partibilis sit sanguinis natura, nescio iterum, quæ conuersio, influxus, incitatio, assultus, incurfus & eminentioris virtutis noua confociatio, ac sordidarum quarumvis partium adstrictio, expulsioque, gustus nouus, odor nulli notus, concentus inauditus, obscurarumque rerum omnium incredibilis transmutatio & μεταμορφωσις sine exemplo euenierit tandem? Quæ & similia verba, si quis non intelligat penitus, nec intimis in visceribus sentiat, quæ sibi ingerant Hispanicæ scholæ Magistri discipulique, is cogitet, neque Angelis hæc arcana nobilitatis sacra satis esse perspecta, adeoque neminem mortalium pudore debere suffundi, si suam fateri ignorantiam cogatur.

§. XXXVII.

Quod ne fæta videatur dictum, profiteor sane, me quoque quidquid de illa vera & naturali nobilitate magnifice profertur, nec capere, nec, si caperem, posse enunciarere per-

re perspicue: sat certus ceteroquin, malæ causæ iudici-
um ipso sine prodere, qui, quæ scribunt dicuntque, ef-
ferre nequeunt, aut ita in luce constituere, vt, qui operam
impendunt, quo videant, nihil videant, sed tenebris op-
pressa demum offendant vniuersa. Atque eius generis
est istud, quod non sine fructu deteximus, nobilitatis natu-
ralis idolū, quod adorant homines peregrina sacra curio-
se sectantes, id facturi minime, si a teneris claris animum
perceptionibus adsuæfecissent. Quapropter perinde mi-
hi, qui sanguini nobilitatem infarciunt, agere videntur, at-
que alii simplicioris ingenii homines, qui cum acu pun-
guntur dolorem in acu quærunt, altitudinem monti ines-
se existimant, doctrinam in cerebelli latebris habitare cre-
dunt: helleboro purgandi vtique, ne relationum nomina,
& mentis comparationes præcisionesque, ac moralium re-
rum schemata ipsi materiæ subiectæ inhære amplius som-
nient. Quod si fecerint, dubium mihi nullum relinqui-
tur, quin etiam, quæ de antiquitate & nobilitatis possessi-
one vane cogitant, non sine veritatis emolumento deni-
que sint animaduersuri. Nam vt illa eminentia & præ-
rogatiuus ordo non est in sanguine; ita etiam antiquitas
vix efficiet, vt is aut fluat generosior, limpidiorque, aut
nobilitatis fiat plenior. Quidquid hæc de re scribitur, di-
citur, pronunciat, extra sanguinis circulum est, & tan-
quam mera variarum præcisionum, cogitationum & ad-
uentitiorum comparatio erit consideranda, quæ non in
rem ipsam maxime cadunt, sed ab animo legislatoris, aut
hominum diuersa adiuncta huius, vel illius speciei inter se
contentendum facto rei extrinsecus sæpe sapius adtribu-
untur. Quod iis forte satisfaciet, qui in Logicorum
scholis non nihil de relationibus percepere olim, aut criti-

cam artem ingeniosissimi Clerici de suo non expulere mu-
seo.

§. XXXVIII.

Istud vero, quod de splendore nobilitatis, non nobilitate per impares & abiectas nuptias evanescente inprimis proponitur, magis a ratione videtur alienum, quam sunt priora. Quod exemplis ostendemus primum; rati, tum maxime distinctionum vel utilitatem, vel inanitatem sensibus subiici, cum applicantur, & ad rerum actus accommodantur. Quare statuas, virum vel feminam stirpe nobilem virgis cædi, aut fustibus male mulctari: quid dices fodes? Tolliturne nobilitatis splendor? Ita est inquis: auferturne nobilitas? Non regeres: quia naturale extinguere non potest. Quamobrem lurida, licet, tua per vicus ambulet matrona, & virgis probe despoliatum ostendat dorsum, crimine, licet, se conspurcauerit turpiter, carnicis licetorumque bacillos senserit ista, atque ab omnibus honestis hominibus remota, extorris, & contempta vagetur; tibi tamen, qui naturalem nobilitatem mente comprimis, & hanc constanter imaginem deperis, nobilis apparebit hæc mulier, ac genere insignis; liberique, quos partu fundit, non minus erunt nobiles & generoso sanguine creti, atque si virgæ in matris tergo non fuissent mortuæ istaque nec pollucta ferulis, nec verberata a publico seruo loris. Sed ohe! iam fat est. Linquimus iis, qui sic arguantur, tam nobilem Glycerium, quam venerentur: ferat, non repugnamus, Lucina parturienti opem: tute propinquæ partui ac doloribus acriter agitatae fideliter assistas, ne conceptum in nobili utero coagulum pereat, & lepidissimi emoriantur pulli, bene, tua opinione, sati, bene, tuo iudicio, nati: nos subsistimus, nondum certi, sintne tollendi hi catuli, & in classe civium primaria locandi? Ho-

mo

mo, SANCHI, hominem parit, vt anser anferem gignit: at mulier omni splendore nobilitatis nudata non parit nobilem; quia nobilitas in splendore confistit; quem si tollas, mulier illa erit quidem, sed non amplius nobilis; citiusque Valerio Maximo fidem habebimus, equæ partu leporem editum narranti, quam tibi, qui omni fama, honore, splendore vacuefactæ nobilitatem nihilominus nobilemque foetum tribuis.

§. XXXIX.

Sed quid prodest hæc philosophia, atque ementita & spuria distinctio, si dediscenda sit iterum in foro, in curia, ac rerum usu? & quid tandem emolumenti perfertissent mulieres ex umbratili & inepto hoc remedio, si nobiles appellentur, & fructu omni ac splendore nobilitatis interea priuentur ridicule. Sed ignoscendum tamen eius generis auctoribus iudicaremus, si, quæ constituunt fundamenta, quæue sectati sunt principia, omni loco & tempore retinerent, nec variis repugnantibus in scriptis suis locum relinquerent. Ipsi enim fatentur, Viros Principes atque nobiles, quamuis & in eorum sanguine *σαματιδος* habitet nobilitas, non generare sibi similes, quando abiectæ feminae affectionem coniugalem mancipant; sed hoc tamen omnino fieri, si femina sordido matrimonio succumbat, & cum despecto homine liberis operam dare occipiat; cum interea idem pro viro argumentum militet, isque naturalem (quæ illorum est opinio) nobilitatem ex utero secum ferat, adeoque, vsque dum regnum obtinebit Iuppiter, seruare illam ac retinere itidem debeat. Quod quare non simili statuunt ratione, diuinando vix adsequetur acutissimus vates, nec ipse forsitan maximus Apollo.

§. XL.

Ego vero haud difficulter intelligo, quid in errore eos confirmauerit, atque haud paullo reddiderit obstinatior. Viderunt enim in Germania quoque matrum non penitus negligi genus: quamlibet alieno loco, nec admodum distincte, Poetarum veterum testimonia ad causam suam probandam excitauerint, & Seruatoris nostri matrem huic negotio expediendo sine necessitate immiscuerint. De quo ut nonnulla in medium adferamus, non erit a scopo nostro alienum.

§. XLI.

Atque verum est, Germanos non prorsus in censenda nobilitate matrem originem posthabuisse. Erat utique rationibus eorum congruens, qui pristinae disciplinae memores, nobiles inter & plebeios nulla nuptiarum commercia permiserunt: seuerè semper cauentes, ut ne viliores supra fortunam animum gererent, illustres quaerendo affinitates; aut meliores ad inferiora subsellia descendentes in contemptum adducerentur. Quo pacto ne fucus suis legibus fieret, sed omni modo incorrupta profapia perseveraret, fecerunt constanter, ut maternos atos proauosque in aestimanda nobilitate numerarent, partim, ut ab omni latere splendida ostenderent stemmata sua, partim, ut veteris ordinis diligentissimos ac seuerissimos sese custodes ostentarent. Exinde vero nemmo concludet sapienter, igitur matrem nobilitate solam, quia in genere probando etiam materni natales respici consueuissent. Qui enim sic subducit rationes, is sane admodum ignorat, propterea maiores nostros nobiles requisuisse matres earumque habuisse in extollendo genere rationem, ne in excello aetatem agentes sensim a constituta in legi-

legibus disciplina recederent, vinculis plebeiarum nuptiarum constricti; non autem ut matris, fortunatior conditio etiam maritis aliquid luminis afferret, aut sola hæc potis esset, dare natis clariorem ortum, etiam si inaudita leuitate & imprudentia in hominis vilioris lectum sese præcipitasset. Cuius rei causam genuinam obseruent velim contra nitentes, ne quod *iraçias* causa inualuit, in abusum vertant, & de matris generosa stirpe tam mirificos effectus edente otiose dispuent.

§. XLII.

Quamprimum etenim animus ab hoc maiorum nostrarum proposito auertitur, & ad confusa Iureconsultorum volumina ruitur, tum etiam varia vndique dicteria, seu brocardica eaque inepta audiuntur, inque primis: in coniuncto contineri simile; adeoque simile, hoc est, nobilitatis stirpem a matre, saltem pro dimidio, provenire; cum tamen non sit inferendum hoc modo. Etsi namque nemo diffitetur, matrem requiri nobilitate florentem, quæ sit vero illustris honestæque prosapia elocanda in matrimonium; non inde tamen confit, ut vel tantillum nobilitatis adportet in domum mariti, aut in liberos spargat sola, nisi & maritus nominare ac citare auos proavosque nobilissimos queat: vnde dimidia, quæ a matre proficiscatur, nobilitas penitus concidit. Cui addendum forte, dimidiam nobilitatem non magis videri nobilitatem, atque dimidium consensum, pactum, vel contractum. Sed haud temere negatum est, matrem semissem nobilitatis efficere.

§. XLIII.

Vnde cum materni stemmatis maiores obseruamus iactari, ad splendorem nobilitatis ac commendationem virtutis, disciplinæ atque ordinis id pertinere putandum est:

cum

cum e contratio abiectæ conditionis mater, atia, proauia, atauia, maiorum inconcinnum prodat affectum, simulque ostendat, quam nihil hi peni habuerint, leges veteris disciplina migrare, & intemperantiæ stimulis acti degenerauerint fere a primo ordine atque ortu, sumendo in vxores ancillas, aut seruili conditioni proximas, quarum ex commercio & affinitate maculosa secundum hominum opinionem & legum arbitrium, procedens inde effecta sit posteritas. Quæ sola mihi sincera esse videtur causa, quare auctores præstantissimi in prædicando genere materno operam infumserint, vel infumere saltem debuissent. Ceteras enim in secundariis habendas, aut in primaria latere, haud temere aliquis forte dixerit. Est enim utique prægloriosum, Regibus editum esse, vel etiam a atere materno solo regiæ familiæ inferi, quæ sane omnium est nobilissima. Ecquis enim est paullo prudentior, qui non coniciat, in præstantissimis & fortissimis viris a tot ætatibus ac sæculis eius inueniri maiores, quibus iam olim illa contigerit felicitas, vt Regis appellerentur generi, aut familias eorum, qui regii generi, filii nepotesque fuerunt, affinitate complecterentur. Quæ ratio sine dubio fecit, vt Albericus Monachus Godofridum Bullionium, Hierosolymitanum Regem, antea Lotharingæ Ducem, a Caroli M. stemmate per feminas genus ducentem in primis laudaret, ac Lambertus Ardenfis primos Guinenfes Comites eidem regi generi inferos magnifice prædicaret: vt alios sileam, quorum copiosum indicem contextuit Andreas Quercetanus. Vir doctissimus, in clari operis præfatione, quod *Historiam Genealogicam Domus Droecensis* appellauit.

§. XLIV.

Simili ratione Germanicarum rerum Scriptores id imprimis operam dederunt, vt, qui, vel a sola matre, magni Witikindi, aut etiam Ottonum genus attigissent, veluti meliori nota distinctos posteritati commendarent; quemadmodum vicissim eos etiam non parum extulere, de quorum genere præstantissimi Principes vxores sibi frequenter deligere consueuerunt. Ipse Carolus I V. quum Fridericum V. Burggrauium Noribergensem Principum numero solenni ratione adscriberet, non sine laudis præfatione meminit, iam pridem & a longis temporum intervallis illustrissimos Duces & Principes affinitate sese cum Burggrauiis deuinxisse: documento certo, hanc domum in longa laudis possessione fuisse, inque ea virtutem, pudorem, ac disciplinam tam multis ætatibus re-gnasse, vt in tenebris delitesceret nunquam.

§. XLV.

At prorsus se gereret infulse, qui, quamuis nobilis femina nuberet pistori, stabulario, cauponi, adfirmare sustineret, liberos eius nihilominus nobilitatis instrumenta, notas atque insignia tueri merito posse. Erroris namque fontem supra ostendimus; ac rationes ad defendendas has nanias conquisitas, ita, credo, discicimus, vt nemo tueri hoc pacto causam suam imposterum sit ausurus. Nunc vsum rerum eius generis Doctoribus opponimus; eosque publice prouocamus, vt vel indicent exempla, quæ ductam a sola matre nobilitatem confirmet, & expectationi eruditorum satisfaciant, vel in obscuritate latere permittant indignos nobilitate pullos, vel, quod omnium consultissimum, recantent, ne tam insolita & publicæ reprehensionis obnoxia doctrina acer-

K

bius

bius explodatur aliquando. Non enim iam in Gallorum Campania versamur, ubi ventrem tam inuidendum privilegium beavit olim; aut Louanii vitam viuimus, ubi septem familiis id prerogatiuæ datum prodidit in LOVANOIO suo Lipsius, ut cuiuscunque homini id genus filia nupserint, is statim eiusdem cum vxore dignationis efficiatur: quamuis Christinæus Lipsianæ narrationi non nihil dubii in *iurisprudencia heroica* obuertat. In aliis vero Teutonæ terris ac prouincijs eiusmodi priuas leges non cognoscimus; sed usum, consuetudinem, ac summorum tribunalium auctoritatem sequimur, quæ abiectis nuptiis amitti nobilitatem vnanimibus suffragiis pronuntiant. Ne dicas, Doctores ad Romanas leges animum semper intendere atque hinc eius generis decisiones permanere. Statim enim reponimus, Germanos, ut vt diuersis rationibus innixos, masculino sexui primas detulisse; & vxori arctiori, quam in Latio, nexu deuinctæ plane mariti nomen indidisse; quod non esse a Quiritibus factitatum supra in transitu indicauimus. Deinde nondum probarunt nobis repugnantes, quod confirmari ante omnia debuit, nempe, diuersum vnquam morem in Germania obtinuisse. Penitus enim inane est, perorare & debachari in pragmaticos, tanquam patriarum legum inscios; cum hæteca neque lex, neque consuetudo contraria, quæ ventri faueat nobilitanti, in perorantium scriptis vlllo loco appareat. Ac præteriri denique non debet, ipsoismet, qui sic pragmaticos infestantur, corradere omnia, & leges Romanas hinc atque illinc coactas & confarcinatas parum feliciter applicare; ita vt vel similis culpa redarguat conquerentes, vel maior in eos incumbat, qui accusant, quam qui se defendunt.

§. XLVI.

Sed nos vero vetera patrum instituta & noua tam diu subsistere iudicamus; donec contrarium evidentioribus argumentis atque signis ostendatur: secuti Mollerum, (*) Carpouium, (**) Noldenum, (***) Mylerum (†) Knipschildium, (††) Cocceium, (†††) aliosque qui vtriusque fortunæ, puta, dignitatum & despectioris fortis socias etiam nobilis prosapiæ mulieres agnoscunt, non plus iis iuris transferentes, quam plebeiis feminis; videlicet, quum descendant ad asinos, & eminentioris gradus subsellium cum infimo commutant. Ita enim ius provinciale Saxonicum articul. 45. lib. 1. *der Mann ist seines Weibts Vormund, ob er gleich ihr nicht ebenbürtig ist, und sie ist seine Genossin, und tritt in sein Recht, wann sie in sein Bett tritt.* Vnde prorsus decisioni MXVIII. Cent. XI. illustris *Lynckeri* subscribimus, exultantis, ita ignobili *Viro* nuptam e paterna familia excedere, nihil vt huic cum cognatis agnatisque amplius commercii intercedat, neque his cum illa eiusque marito atque liberis: vt auctorum aliorum præstantissima testimonia breuitati studentes omittam. Nec dubium, quin femina, quando nuptias ineunt, e patris domo familiaque exeant, ac nobilis præcipue veluti alienæ stirpi, insertæ censeatur: olim a paterna hæreditate exclusæ, si denupissent. *Clare Speculum Sueu. c. 293. Ist daß eine*

K 2

(*) in Semestribus l. II. c. 8.

(**) part. III. const. 37. def. 1. 2.

(***) de Nobilitate cap. XXII. n. 166.

(†) in Gamologia cap. V. sect. 2. p. 111.

(††) de Nobil. sagata & togata l. I. cap. XIII. n. 155. seq.

(†††) Iurisprud. publ. cap. XXVIII. §. ult.

eine von zwei Töchtern nimmt ein Mann, der ihr genosß ist, und hat ihn ihr Vatter gut gelassen, das an Erb-Reich liegt, die andere nimt ein, der nicht ihr genosß ist, das soll die Tochter einig und allein haben, die ihr genosß genommen hat. Est hæc dispositio veteri Allemannorum legi admodum similis atque haud dubie inde decerpta. Res immobiles a censu liberas soli nobiles ingenuique habebant & accipiebant; res mobiles vero in omnium facultatibus esse poterant, siue nobilitate eminent, siue minus. Vnde clarum, cur excluderentur filia suæ fortis oblitæ ab immobilium rerum successione. Vnum addimus, immodica: primo non patrocinari aduersariis, quod in dicto iure provinciali Saxonico sequitur: Nach des Mannes Tode ist sie ledig von allen seinen Rechten und Ehren, den sie behält wider ihren Stand und Recht, das sie angebohren war, ehe sie dem Mann nahm. Hoc enim potius de femina ignobili exponendum in pristinam conditionem recedente; non autem de dignitate amissa & semel extincta recuperanda: quanquam excellentissimus Ludolphus in tractatu de *Iure feminarum illustrium* iam dudum bene animaduertit, nec prius, nec posterius Germaniæ moribus, respectu dignitatum, obseruari, atque de Werigeldo Saxonum sermonem esse inprimis. Alterum, quod cum maxime perpendendum censeo, illud est: inauditum esse, feminas, etiam illustrissimi ortus, quæ ita denupserunt, vnquam & vsquam adeo omnem rationem eiurasse, vt existimarent, se, quanquam pistori & infimi gradus homini sociatas, Comites & Principes generare, genuisseque (Dochgebohrne, Durchlauchtige Kinder.) Potius memoria tenemus & experimento scimus, non id eas sibi arrogare, sed admodum agere contentas, si suo relinquuntur affectui:

fectui. Vt illustris sua censeatur suboles, nec sperant, nec petunt, nec ipsamet secundum patria instituta fieri posse credunt. Quod si quis eas iuris sui dicat ignaras, ei auctor essem suaorq; , vt peculiarem hanc in rem tractatum, & patrio quidem sermone, ederet, præfixaque ad has feminas eleganti dedicatione, sua iis iura in memoriam reuocaret: quo facto, si non præmium sat magnum & cupiditati suæ congruum venabatur; erit certe hoc monumentum laudis nunquam non ad posteritatem commendandum, vespillonum, pistorum ac sellulariorum filiis honorum titulos procurasse, eosque in classem speciosarum personarum, communit licet suffragio eiectos, restituisse: obstructo ceteris ore, qui non nisi vulgaribus doctrinis atque opinionibus delectantur, simulatq; illustribus viris insigni beneficio præstito, vt, quos tanquam viles neglexere alioquin, nunc gentiles, cognatos, propinquos habeant accipiantque.

§. XLVII.

Nos, donec id fiat, quali e specula prospectantes, nihilominus confutando pergemus, in primis quum & nothis spuriisque feminarum illustrium nobilitatem fidenter tribui videamus. Quod si eo loco viueremus, vbi nulla inter legitimos & spurios differentia est, Ægyptiorumque ac Turcarum mores in vsum apud nos irrepsissent; tum quidem maior honos spuriis foret tribuendus, quam tribuimus hactenus. At non solum in Germania docemus, vbi nemo, qui sit extra legitimum matrimonium natus, ciuilem dignationem, aut æstimationem consequitur; verum etiam Christianos inter degimus, vbi impolulatum ius matrimonii requiritur, proque scorto habetur, quæcunque honestum vxoris nomen tueri non potest.

Soli Germanorum Francorumque Reges hic aliquid præcipiunt, qui, ut olim ob nobilitatem pluribus nuptiis, Tacito teste, ita etiam nunc ob nobilitatem pluribus sæpe amicis ambiuntur: estque haud difficile ad diuinandum, quare magnorum Principum ac Regum liberi naturales, atque ab iis agniti, nunquam sint ignobiles. Nam cum illi primus & originarius nobilitatis fons sint, eorumque nutus atque vox ex nihilo aliquid e vestigio efficere possit; quis ausit eorum nunc liberis scribere dicam, & nobilitatis insignia penitus detrahere nothis? quanquam forte ratio, & sacra philosophia habeat, quod cupiditati effreni & lasciuientis sæculi moribus (*) obiectet.

(*) Quandiu enim ob nobilitatem ambiuntur Principes, ab iisque impudicitiae sperantur præmia, nec liberis inuerecundo coitu genitis deest nobilitatis insigne; vix sane sperandum, ut luxuriae effervescentis in auiæ æstus cœrtis finibus coerceatur; semperque mihi memorabile visum est, quod Paulus Jovius in *elogio Galeacii Sforzie* p. 243. litteris prodidit: *His artibus quam bonè, splendidi, & inique Principis nomen tueretur, premebant eius famam intemperantes, vageque libidinis.* Nam ea tum erat ex multo ocio luxuriantis sæculi conditio, in ipsis præcipue nobilioris matronis, ut totum pudicitiae decus ab humanitate aule alienum prorsus & subagreste putaretur, ideoque princeps ad licentiam libidinis proclinatus, & inuente vigore venustateque oris supra omnes spectatu dignissimus, procacibus feminarum oculis & desideriis cupidissime deferueret. Erat enim tum vulgatum inter feminas, nullam ex principis concubitu fieri impudicam, eorumque maritos, qui ineptis hirci videri possent, ita excellere aureis cornibus, ut dignitate cunctos anteirent. Quæ cum legisset Petrus

trus

ctet. Vnde iterum falluntur, qui non nihil illustre regio latere in sanguine sibi persuadent: a quo errore nonnulli etiam Gallorum sese expedire nequeunt, qui ceteroquin omnem nobilitatem ab hominum opinione, legum arbitrio, ac more ciuitatis prudenter suspendunt. Ceterorum vero, qui simili cum auctoritate non regnant, tanta vt non est potestas atque primitiua nobilitas; ita etiam eorum liberis naturalibus talis honoris apex tribui nequit, Gallorum prouerbium est: Regem semper generare Principem; ceteros, quibus honesti coniugii nomen defect, homines viles: nisi forte vel lex antecedens, vel consuetudo, vel legitimatio subsequens reliquorum hominum nobilium foetibus auxilio veniat. Et scimus, quid in Gallia nuperrime disputatum fuerit, atque etiam nunc occasione Principum legitimatorum generatim hac de re disceptetur.

§. XLVIII.

Quæ lis ne cui prorius peregrina & a ratione absona videatur, is cogitet, non esse iniquum, maiori eos honore affici, qui secundum patriæ leges, atque ex ordinata

trus Bælius in *Lexico Crit. art. LAMPONIANO* non tantum valde indoluit, sed, vti vides, sequentia addidit: *Voilà sans doute le souverain degré de la corruption; car si quelque chose empêche, que la chasteté ne soit banie du monde, c'est que l'on atache à l'égard des femmes une idée de des bonneur au vice opposé. C'est la principale barriere dont la prouidence de Dieu s'est seruie, pour arrêter un peu les progrès de l'impureté, & les empêcher d'inonder tout le genre humain, à la maniere des eaux du deluge, qui n'épargnerent que très-peu de gens.*

ta affectione sunt geniti, quam quos vel stuprum, vel inhonesta consuetudo, quæ nominari non potest, in lucem propulit. Et si enim nobilitatis filium ad posteros producit, & de avo in patrem, de hoc in filium filiamque, & sic porro protenditur; est tamen cognitum, fieri id semper debere interveniente sanctioris matrimonii fœdere. Quare iterato monendum existimo, nec summorum etiam principum liberos naturales a matre rubentes nobiles esse; sed tum demum, quum agnoscuntur, & publice e regio sanguine utcumque descendentes declarantur, regni, seu regionis more pro nobilibus haberi. Quod si igitur differentes feminas terra marique potentes simili auctoritate, atque Principes mares pollere statuerent, forte tolerabilis eorum opinio foret; in primis, si ita circumscriberent illam, ut nos adsertum de Regum magnorumque principum nothis circumscriptimus: at cum feminis potestate summa non præditis, ut illustri honestaque origine, tam insolitam licentiam largiantur, ut, siue vagis libidinibus indulgeant, siue conjugali affectu ament, generentque, nihilominus ex se natis decus nobilitatis largiantur, intolerabiliter sane falsi sunt. Mera enim repugnantia est: instituta civitatis, omniaque etiam diplomata, quibus talis prærogativa indulgetur, volunt, ut hæc liberis ex iusto matrimonio susceptis solum competat; & tamen femina nobilis, cum propagine sua nobilitatis tesseram communiceat; ut ea contra patriæ morem, ac legum statuta ex vago conceptu utcumque liberos enixa est suos. Noli confugas ad naturalem nobilitatem tertio: ne necessitas imponatur nobis, tertium te dandi depexum, tuque sine nostra culpa sibilis tandem madefas. Repugnant enim tibi,

tibi, quocunque oculos conuertas, omnia. Non est apud nos ius Amazonicum receptum, neque etiam intra patriæ nostræ fines Amazonum habitat progenies; quæ tam splendido ornata sit priuilegio, vt, ex quocunque factu vcerum gerant, Amazonem eiiciant armis idoneam, & bellicis laboribus parem. Germani veteres, vtut gentium superstitioni adhuc dediti, matrimoniis inprimis fauebant: quod supra Taciti testimonio confirmauimus. Et tum vero, cum Christo nomen darent, in hac disciplina multo sunt facti confirmationes: cui cum accederent Canonones, & Pontificum decreta summo spurios odio prosequentia, patriisque legibus tandem coniungerent; ita sane iis via ad laudem & decus est præclusa, vt, nisi peculiari priuilegio impedimentum tollatur, etiam prærogatiuo ordine æternum sint carituri; maxime, quando femina natalibus splendida abiecto sese homini male suadæ cupiditate miscet. Prorsus enim incongruum foret, adseuerare, vtcunque genitos matris illustris, simulatque conceptu plebeio ortos nobilitatis munere decorari; cum ostensum antea, subolem tam imparibus nuptiis susceptam in vilibus vltimique subsellii iri locatum personis. Quicunque hic paullo pertinacius obloquantur, ii officiosissime a nobis rogantur, vt, si de doctrina sua certi, exempla in medium ferant, ne imaginaria habeantur omnia, quæ proferunt, ac perituræ chartæ illinunt. Salmagnam opinionem nostræ verisimilitudinem conciliant feudalia instituta, quæ ab omni successione nothos spuriosque remouent: vt dignitates omittam & regni præcipua munera, a quibus tam vagæ gallinæ filii certissime arcentur.

L

§. XLIX.

§. XLIX.

Quamobrem plane persuasum habeo, etiam in feudo feminino, hæreditarioque id genus spurios succedere non posse; cum in omnium inuestiturarum formulis nunquam non præponatur atque indicetur, successuros duntaxat, qui secundum patriæ honestos mores sint generiti, ceteros flocci fieri, & a tam nobili societate merito depelli. Quis autem dubitet, adhærere huius modi liberis nonnihil maculæ, quæ regnantium auctoritate prius auerruncanda & delenda, donec ad ciuilia emolumenta aditus iis denuo patefiat. Cui argumento vix obest, non videri puniendos, qui nihil commeruere, liberos. Quis enim punit? Quis eis adimit tantillum? Quaritur, num aliquid acceperint a matre propudiose viuente? utpote cui a primis gentilitiæ nobilitatis litteris, aut, si sit indigenitalis ortus, aliud nihil permissum censeretur debet, quam ut more nobilium & secundum legem in ciuitate stabilitam generis sui propagationi operam det. At hic vero non est eminentium viraginum mos honestus, aut ciuitatis nostræ iusta consuetudo; se ut substernant veredariis, aut in tabernas seruorum sese insinuant leues, aut per varia regna prouinciasque ambulantes, veluti Sabiorum Regina, subolem anhelent: potius precipuum illarum decus videtur, mitigatam secundum pudorem sectari vitæ rationem ac malle nubere, quam scortari, malle se continere, quam naturæ luxurianti frenare. Vnde factum hæud dubie, ut, illustrissimarum, licet, feminarum, spurii in monasteriis recondiderentur, ne tam insolitæ rei memoria sapius & omni loco refricaretur. Minimum Rotrudis, Carolo M. natæ filium naturalem Ludouicum in monasterium S. Dionysii detrusum

An-

Annales Bertiniani testantur. Addunt alii, inter Sueuos Gothosque vix licuisse nothis inter honestos versari. Ioannem Magnum *in histor. septentrionali* hoc prodentem nominarem, nisi suspectæ fidei testis in aliis foret. Id interea apud Saluianum de *Gubernat. Dei lib. VII. n. 239.* occurrit, Gothorum gentem esse *puvicam*, Saxones *castitate mirandos*. Quare non ablimile veri, quod adtruit Magnus. Quid autem imperatoris codicillis fieri queat, factumque forte sit aliquando, nunc non disquiratur. Tantum in transcurso obseruamus, valde illos decipi, qui etiam nobilium masculorem liberos nulla matrimonii lege procreatos hodiernum in Gallia existimari nobiles tradunt. Aliud docet supra laudatus Ioannes Bacquetius, itemque Parisiensis Senatus Aduocatus Franciscus de *Mafoniis (des Maisons)* libro, quem præscripsit: *des ayde, tailles, gabelles cap. XIII. p. 451.* idque absque regiis litteris solenni-que legitimationis carmine fieri posse perspicue negant. Ac ne quis Germanos nostros nihil pensi habuisse existimet, sintne Viri feminæque illustres naturalium liberorum in numero, aut etiam ab iis orti, de secundis Maximiliani I. nuptiis aliquid obseruabo, forte non inutile, nec scopo nostro difforme. Est enim cognitum, post Mariæ Burgundionum Principis excessum, præreptamque a Carolo Franco Annam Britannicam, Imperatorem in matrimonium sibi delegisse Blancam Mariam Sfortiis oriundam, quorum stirps non solum erat nouis admodum coloribus tincta atque alio proxima; verum etiam impura genitura paullulum deformis. Quare euenit, vt vehementer hoc Electoribus connubium displiceret, historiarumque actoribus ansam daret, reprehendendi Maximiliani præcepti consilium, atque auri argenti-que cupiditatem prope immodicam

cam. Præter ea, quæ e Guicciardino, Belcario, Dattio, peti possunt, Petri Bælii (*) ea de re, posteaquam de præcepta imperatori Britannia minoris Principe verba fecit, iudicium audiamus: *On se console du côté de l'Empereur. C'est à la vérité une MESALLIANCE, car Maximilien se maria avec Blanche Marie Sforze dont le sang n' étoit point encore épuré de la souillure d' origin, où qu' elle étoit petite fille d' un bâtard & d' une bâtarde, mais elle apporta beaucoup d' argent, dont son époux se fit un tres-grand plaisir.*

§. L.

Quam vellem vero, ut, quum de materna disceptatur nobilitate, Christi mater non esset ab Hoepingio aliusque in exemplum producta, utpote cuius stemma in Christi genealogia consignanda non solum non sit omissum; sed tanquam nominatissimum ab omni latere expositum ductumque. Quid enim utilitatis afferet hoc exemplum contradicentium causa, ad probandum, in Germania nobilitare ventrem? tametsi Christus, interveniente Maria, præclarissima nobilitatis ornamenta accepisset. Saltem hoc est convertere cuncta, ut indigestus & rudis tandem aceruus fiat. Possent enim levi demonstrare opera, neque Matthæum, neque Lucam epochas maternæ generationis retulisse, sed Iosephi patris; estque hac de re copiosa inter Theologos disceptatio, quare id factum, quum Christus non esset Iosephi filius proprie, sed Mariæ. Deinde, etsi verum foret, (cum tamen sit perspicue falsum) Evangelistas recensuisse solum maternum Servatoris genus, utpote patrem non habentis; quid pro-

(*) Reponse aux questions d' un provincial, Tom. III, p. 611.

prodesset, quæso, hoc argumentum de matris facultate nobilitandi differentibus, ubi est Pater, isque certus? Postremo non puto quemquam tam futurum sui oblitum, ut nobilitatis Iudaicæ gradus ad Romani Germanicique generis præstantiam sit exacturus. Ipse Matthæus omnes Israelitas Christi fratres appellat: nec tam abiectionis conditionis erat quisquam, qui non contingeret propinquitate Josephum & Christi matrem Mariam. Quocirca nonnulli animum induxerunt, Israelitas omnium videri nobilissimos; utpote quibus sua fuissent stemmata admodum nota, tribus, patrimonialia exacte descripta; quique haberent simul maiores omnium excellentissimos. At ego vero existimo, perperam plane Iudæos inter stirpe nobiles recenseri, ubi omnes pari nobilitate censentur. Sic uti enim rectum non est, nisi, ubi aliquid declinet a recto degeneretque in curuum; ita nobile non intelligitur, ubi nihil ignobile. Quod eam potissimum ob causam in medium fero, ut appareat, quam sit inane vocare nobilitatem Iudaicam in auxilium ad malam causam ac thesin omni tigno fulciendam, nempe ut mater apud Germanos suis impertire nobilitatis decora credatur; quia Christus a Maria genus traxisset suum. Perbelle! Possem, si vellem, paullo speciosius cum iis argumentum communicare, nisi timerem, eos magis iri redditum obstinatos, simulatque turgidos. Sed proferam tamen. Est quippe cognitum, superesse in litteris Sacris exempla genealogiarum, quartum ordo ex mulieribus texebatur. Extat, ut vnum suppeditem, stemma Iobai de matre, fratrumque Iobai. *Sorores*, ita legimus. Paralip. cap. II. v. 16. filiorum *Isai*, qui *Dauidi* pater erat, *Tseruia & Abigail*, filii autem *Tseruie Abisai*, *Joab & Hasael* tres, *Abigail* vero peperit *A-*

masam. Quem locum, si rescuissent, hem! quam illi fuissent exultaturi, opinioni suæ tam firmum inde præsidium circumponi. Verum tamen in aurem dico sic exultantibus, nihil ab hoc exemplo roboris accersere sapientiores. Hebræi quippe omni gentilicio & hæreditario nomine destituebantur; adeoque frustra sunt, qui nomen voluisse eos illustrius venari a matre opinantur. Rectius sentiunt, qui eam ob causam feminas aliquando in genealogiarum tabulis esse memoratas coniciunt: quod nemini licebat, ex præcepto DEL, transferre possessionem & dominium fundi sui in hominem alterius gentis & tribus; immo etiam virgines, quæ fratres non habebant, adeoque *επικληροι* erant, omnino debebant nubere Viro paternæ suæ gentis. Ad quod accedunt frequentes Iudæorum *δοξολογισαι* gloriantium in numero filiorum filiarumque: Adferunt enim laudem liberi parentibus: quod huic loco in primis conuenit, quando Estras, qui forte *παγαλιπομένω* est auctor, Isai gentem tam copiosa recensione prosequitur; non, vt loabus reddatur speciosior ac nobilior; sed vt Isai Davidis pater ob tam numerosam prolem fiat nominator. Cui rei intelligendæ inseruit Iesaiæ cap. LVI. 5. Ex quo liquet, veritati admodum consonare, quod obseruat Ioannes Seldenus *de Successionibus ad leges Hebræorum* cap. III. Iureconsultos Ebræorum mores, siue sacras de *successione ac natiuitate leges interdum aut oscitanter nimis, aut nimis inscienter tangere.*

§. LI.

Atque hætenus generatim examinauimus, quæ ad quæstionem de ventre nobilitante pertinent, ostendendo, amitti a nobili femina primitiuam dignationem, si dissonos iuogat nexu. Sed quid est vero hoc? An Re-

Regis filia conditionem suam imminuit, si Principi? Princeps femina si Comiti? Comes si nubat Baroni? aut denique Equiti? Ad quod distincte respondendum: vtut breuibus, ducti testimonio Adami Bremensis, quod excitauimus supra.

§. LII.

Nobilis, statuebant Saxones, nobili iungatur, libera libero. Qui cum essent gemini in Germania ordines prærogatiui; ideoque vsu venit, vt, quæ de primo ordine non denubebant, natiuam dignitatem ac præcellentiam sine controuersia retinerent. Etsi enim magnopere differre videtur regium *δέρμια* a Ducis, Marchionis ac Principis nomine; atque hoc iterum a Comitibus atque Baronis appellatione; tamen discrimen non tam in ordine, quam muneribus obseruatur: quippe ordinis respectu omnes in æquo stabant. Cui non repugnans, qui Principes præstantia vincere Comites aiunt. Semper enim animum induxi, Principes nihilominus referri debere ad Dominorum ordinem, neque eos magis videri Dominos, atque Comites. Explicatius id signabo, vt me intelligant. Omnis Princeps erat Dominus, non autem omnis Dominus Princeps. Qui hoc ornabatur elogio, vel Marchionis, vel Ducis munere eminebat conuestitus, adeoque præerat cum auctoritate pluribus. Quocirca noua appellationis causa in imperio quærenda maiori. Voces *Fürst*, *fürstehen* regimen paullo latius indicant. Cuius rei veritas inde potissimum confirmatur, quod Comes, Marchio effectus, vel Dux creatus, eo ipso arat Princeps, quando eminentiori munere atque imperio cumulabatur: quamuis Imperatoris in litteris nihil esset de principali nomine ac dignitate dictum. Quibus hic
du-

dubiolum subnaicitur, illi cogitent, non tam nouum ordinem constituisse Principes, quam hoc nomen, propter imperii amplitudinem, cum altiori munere speciatim tributo coaluisse. Amplitudo imperii vero index potius est muneris augustioris, quam classis nouæ atque ordinis distincti. Cape simile. Qui apud nos a magnis Principibus ac Regibus in numerum administratorum status cooptantur, illi statim, ac sine peculiari designatione, aut singulari huius rei mentione, *excellentiæ* titulum consequuntur; ac nemo interea est, qui existimet, in superiorem nobilitatis Germanicæ classem eos transferri, qui tali elogio ornantur. Tota difficultas, quæ nos in ambiguo constituit, inde est, quod sæculo XII. quidam vocati sunt Principes, qui nec essent Dices, nec Marchiones, nec Burgrauii, nec Landgrauii principes. Sed hoc nouum est; pertinetque potius ad caput *prosedulus*, quam causam altioris ordinis. Hinc est, quod talis antecedit omnes Comites; etsi non mutat ordinem, sed est, manetque Dominus, ac forte Comes, quo nomine cluebat, antequam id nominis atque prærogatiuæ ei adiceretur. Ne vnquam titubet, respice, precor, Archiduces, & magnos Duces. Quid est Archidux? Estne hoc nouum officium, aut nouus ordo? Non credo. Archiprinceps vnus de primis principibus est; sicuti Archidux & Dux magnus de primis Ducibus sunt, aut inter Duces primi. Quamobrem primum nouitatis ac rei veteribus incognitæ argumentum inde putem deriuandam, quod nollet Ducum ac Marchionum filii comitum amplius elogio mastari, nec Imperatoribus nati ducum titulis viuere contenti. More sic semel probato, varii etiam Principes comites innotuerunt personalibus Principum beneficiis fruentes. Interea persuade-

as, tibi, precor, non deesse nobis documenta rem omnem in clarissima luce constitutura, si propositum nobis foret, excurrere paulo longius.

§. LIII.

Iam enim assatim prorsus est ad probandum, quod cupimus. Manet Regis filia, itemque nobilissima, quæ in manus Ducis, Principis, Comitum conuenit. Non reperitur in veterum annalibus, status quæstionem iis esse motam vnam, quæ Comitum non detreclarunt thalamos. Nec dici sine inuidia potest, eas nobilitatem commaculare suam, quæ de primo nobilitatis ordine non enubunt. Non est nunc, neque fuit vnquam tantum inter Comitem, Marchionem & Ducem interuallum, quantum apud Romanos Senatorem inter & Equitem. Quare minime miror, retinere etiam nunc Principes feminas fastigii sui vocabula, etiamsi in Comitum torum adsumantur. Quod quum pro more, hoc est, solidissime variis argumentis & exemplis confirmauerit Vir summus G. M. Ludolphus de *Iuribus feminarum illustrium*, superfedemus adferre plura. Id adtingimus strictim, iniuriam facere eruditissimo Auctori, qui ita eius doctrinas ad causam suam accommodant, ac si is statueret, seruare pristinas inscriptiones prælustrem mulierem; quamuis ea in causam plebei hominis descenderet. Est hæc affirmatio ex vano ac *ψευδὲς ὑπόθεσις*. Neque enim is splendorem nobilitatis relinquit feminæ ad priuatos diuertenti, utpote quæ ipsa sese albo illustrium eradit & in peregrinitatem quasi redigit, quum tam peregrino & insolenti amore occæatur.

§. LIV.

Aliud vero est, & ab antecunte quæstione haud parum distans, sintne huic salua atque integra primæ dignitatis elogia, quæ cum equite connubiale sædus ineat, atque e palatio

M

in

in rus pratoriumque villæ descendat? Ac facile est iudicatu, imminui quodammodo claritatem. Quomodo enim cunque equitis personam conditionemque circumspicias, non erit is sane cum viro illustri & antiquitus inter nobiles relato eiusdem ordinis. Atque hinc est, quod etiam Principes equestris generis feminam in thalamum suscipientes, de altioris dignitatis gradu iis acquirendo solliciti fuerunt, ne quis liberis e tali coniugio ortis imposterum molestus fieret, negotiumque faceflens vel spem successionis dubiam redderet, vel ab illa, pro temporum moru, plane deiiceret. Penitus enim dissimilia sunt, non prohiberi talia coniugia, atque interdum sustineri, & *Cæsaris auctoritate* liberis primaria Principum iura firmari; & per se illa atque hoc sine tribicine consistere. Exempla uti sunt obuia; ita nunc, ubi aliud est propositum nobis, non conquirimus: monentes de cetero, ne quis equestres mulieres in ancillarum tabernas temere detrudat; neque in primis Henrici illustri Marchionis Misniæ postremam uxorem Maltitorum stirpe præclara genitam mancipiis ac concubinis sine auctore, sine teste, sine litteris adfoeciet. Errantes hoc loco non absque lumine dimittet W. E. Tenzelius in *supplementis historiae Gothanae*.

§. LV.

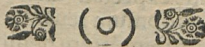
Nos colophonem nostro labori imponentes ultimo querimus, suæ ne fortunæ damnum faciant inferioris nobilitatis mulieres, quando Doctori, aut alii viro honesto & numerum in dignitate constituto aut noue nobilitate donato, in matrimonium dantur? Quod si feminæ in aulis viuentes audiendæ forent, non est sane dubitandum, quin omni prece imploraturæ essent iure consultos, ne ad choreas venire suas permitterent id genus uxores: adeo illæ doctos, & qui non sunt ex equestri tribu, fastidiunt. Sed non puto, victo-

riant

riam iis cessuram, posteaquam imperii leges sanxerunt diuersum, & viri præstantissimi multis argumentis docuerunt, non omnes, qui de nobili radice non germinarunt, pertinere hodierno vsu ad vulgi sæcem; multo minus, quos munerum ornat decus, ad imperiales codicilli, ob bene merita & propriam virtutem, ad altiorem gradum prouexerunt. Quis autem mereatur, atque virtute sit præditus, non est singularium hominum decidere. Pleenius hæc sunt ab Ludolpho, atque illustri Cocceio, quos iterato non sine honoris testificatione nominamus, alibi excussa. Nos enim manum de tabula subtrahimus, &, quod tam breui scripto expedire pro dignitate, & rei vtilitate non potuimus, alii loco temporique reseruamus.

EMENDANDA.

P. 5. lin. 2 r. dele *rationem* p. 6. l. 19. lege *obseruauit* pro *obseruat*.
 P. 7. l. 13. lege *voculam* pro *vocabulum*. p. 14. l. 10. lege *consularis*
 pro *consularia*. p. 14. l. 27. lege *Comment. ad.* p. 24. l. 25. lege 21. pro
 14. p. 35. l. 19. lege *popularia* pro *pupularia*. p. 56. l. 5. lege *hereditate*
spurium acquirere pro *hereditate spurium*. p. 56. l. 5. lege
nec posse eum legitime nominari patrem pro *eumque nominari posse*
patem. p. 57. l. 16. lege *lib. I. Sat. II.* p. 61. l. 4. pro *inuales* lege *in-*
uales.

PRAE:

PRAESES.
CANDIDATO

S. P. D.

CVM ipsemet deligeres thema disputationis Academicæ, quam inauguralem solemus appellare; nec concoquere satis posses, tribui tam mirifica maternæ nobilitati a doctoribus potissimum Hispanis; nolui sane tuo deesse desiderio, ac, quæ respondentibus negari nequit, optioni. Est enim nulla fere in toto iure materia, quæ collustrari luce non possit maiori, si industria iungatur ingenio, atque huic demum auxiliares manus porrigat iudicii acumen. Ac fecisti bene; adiutus a me librorum necessario apparatu. Non solum enim Hispanorum nœnias feliciter detexisti; verum etiam eorum auctorum, qui peregrina decreta patriis moribus minus apte accommodant, opinationes ita denudasti, ut manibus palpari nunc queat error; sitque in propatulo, a ventre, seu muliere frustra nobilitatis expectari ornamenta, siue Romanas intueamur leges, siue patrias consuetudines circumspiciamus cum cura. Quamobrem nihil restat, quam ut Tibi ab Academia nostra discedenti ex animo gratuler; minime dubitans, Te indepturum Patronos, qui suo vnâquamque rem modulo ac pede metiri apti sint; tamen totus ventris exercitus contra te veniat, & veritatem depellere de statu suo conetur. Nec displicebit hic, credo, labor PATRI integerrimo, qui Te doctrina, ac litteris bene politum atque a nostris Musis cum emolumento reducem auidè expectat. Cui ut salutem meo nomine dicas, eique, simul ac domum reuenis, meum in ipsum studium ac benevolentiam singularem significes, est quod rogo. Quod sicuti me spero obtenturum; ita in memoria semper hærebit discipuli industrii eruditio, & ad rectiora contendentis laudabilis ardor. Halæ Magdeburgicæ III. Kalendas Octobris
C1713CCXVIII.

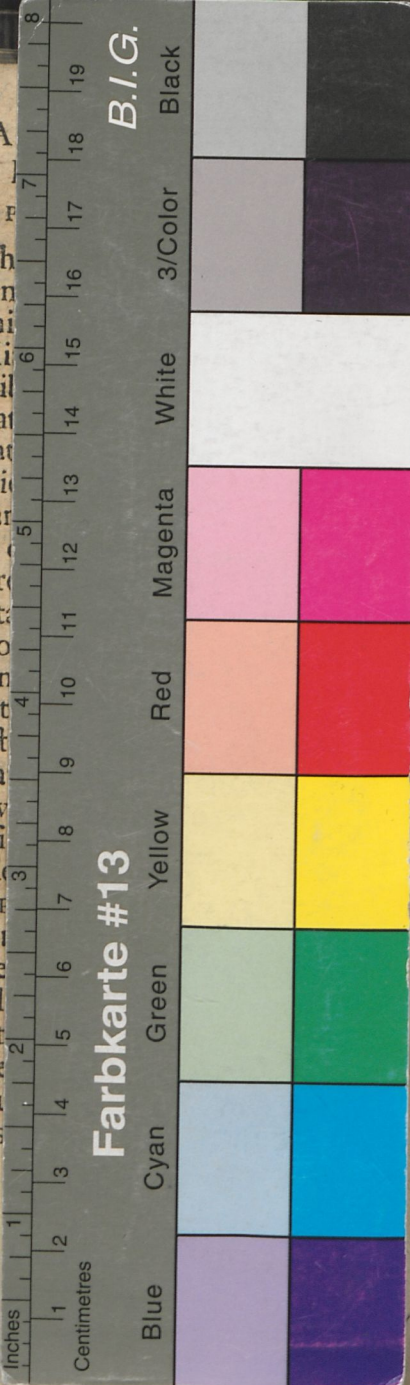
ULB Halle

003 340 317

3

B.I.G.

Farbkarte #13

1718 16te 15.

AN NOBILITET VENTER?

DISSERTATIONE INAUGVRALI IVRIDICA

DISQVIRENT
PRÆSES

NICOLAVS HIERONYMVVS
GVNDLINGIVS Ict.

SERENISSIMO ac POTENTISSIMO BORVSSIAE
REGI A CONSILIIIS INTIMIS ET ECCLESIASTICIS
IVRIS NATVRAE ac GENTIVM PROFESSOR
ORDINARIVS

ET

RESPONDENS AVCTOR

PRO LICENTIA

AC SVMMIS IN VTROQVE IVRE HONORIBVS

CONSEQVENDIS

II. KALENDAS OCTOBR. cl^o 1^occcxviii.

H. L. Q. C.

IOANNES IACOBVS Beuttel

MARPACENS. WÜRTTENB.

HALÆ MAGDEBVRGICÆ,

Typis CHRISTIANI HENCKELII, Acad. Typogr.

